

számára francia színműveket fordított, s egy drámát is írt, melyet azonban — mikor már próbákat is tartottak belőle — visszavetett. Írt röpiratokat a nemzetiségi, vasuti s más napi kérdésekről, s egyéb dolgozatai a széptan, kritika, régészet, nép- és tájismertetések körébe esnek. Irodalmi első munkássága tehát sokoldalú kezdetű, és tanulmányokon alapult. A hetvenes években fordult egész erejével a történelmi irás felé, s itt várta működésének legjobb sikere, mely megszerezte számára a tud. akadémia elismerését is, s a történetírás legavatottabb művelőinek érdekeltető barátságát. E körben (Poly Arnold, Szilágyi Sándor, Fraknói, Pauler Gyula, stb.) Deák Farkas most már tántoríthatatlanul a történetírás mellett maradt, folytonos impulzust bírván a jelesek érintkezéséből. Munkaképe és ereje nőttön nőtt, forma-érzéke — melylyel kezdetben küzdött — tisztult, s újabb művei közül mindenik haladást tanúsít az anyag kezelésében, feldolgozásában, az előadás formájában és tartalmasságában. Írói előnyeinek e fejlődése legutolsó munkáiból tűnik ki legjobban. Épen az utolsó években dolgozott legtöbbet, noha sokat betegeskedett, s ismerősei előtt már két év óta nem lehetett titok, hogy e tanult fő, e meleg szív, ez ideális lélek, ez a becsülettel sarkalt komoly törekvés sokáig már nem fog tartani, s elveszítjük a kedves, derék embert és a kutató, lelkes történetírót. Az emberért, az íróért, oly nagy kár, hogy már itt hagyt bennünket!

Ötvenhat éves volt, de régen «öreg» a neve. Jogásztársai kezdték el öregnek czimezni, aztán írói társai, s csak az akadémia körében nem illet rá a czim. Mert Deák Farkas ifjú életéből öt évét állami fogságban élt le, s e kiszakított évek után folytatta tanulmányait. Öt évvel többje volt, mint iskolatársainak, mint a fiatal íróknak. S ezek előtt később is megmaradt «öregnek», a mi ráillet komoly természetére és megzavarhatatlan nyugalomára. Agglegény is maradt, s az utolsó években megörnyedt.

Maros-Vásárhelyt született, s betegeskedve oda tért vissza a múlt nyár elején, testvérei körébe, hogy szeretet és gond vegye körül a beteg embert, ki kórágynak is mindig dolgozott. E hó 4-én jött meg a hír elhunytáról Budapestre, s habár nem lepett meg senkit, mély fájdalommal fogadta mindenki, a ki csak ismerte a rokonszenves ferfiut. A szabadságharc kitérésakor még 16 éves volt, de már a honvédek közé állt, s végig küzdötte a nevezetes másfél esztendő. Akkor folytatta iskoláit Maros-Vásárhelytől, hol egyik tanítója a nagy Bolyai Farkas volt, kinek gyér életrajzi adatait nem régiben több érdekes vonással egészítette ki. 1852-ben hadi törvényszék elé állították, azzal vádolva, hogy részes a Török-féle összeesküvésben. Tizenkét évi várfogságra ítélték, s ebből két évet Szébenben, harmadik Josefstadtban töltött ki. Fogsága alatt az önképzés útján fejlesztette ismereteit. 1857-ben kiszabadult, s ekkor iskolai tanulmányait Kolozsvárt folytatta, majd a hatvanas évek legelején a fővárosba jött, az egyetemi évekre. Ekkor már nagy buzgalommal működött az irodalom terén s ettől kezdve mindvégig lapunknak is hű dolgozó társa volt. «Fogságom története» ezímen megírta rab-életét egy kötetben. A Josefstadt többi magyar foglyokról s általában a politikai foglyok életéről és sorsáról sok jellemzőt őriz meg a könyv. Nemsokára a «Pesti Napló» dolgozó társa lett. E lap szerkesztősége akkoriban a legjelesebb kapacitások érintkezési helye volt. Itt ismerkedett meg Deák Farkas a közélet jeleivel, Szalayval, Csengeryvel, s ezek által

tálytanácsos. A hivataloskodás nem csökkentette irodalmi munkásságát. Egy ideig úgy látszott, hogy egészen a politikai napi kérdések foglalják le tollát. Majd a nemzeti színház ügyei érdekelték, mikor azokat b. Orey Bódog vezette, kihez Deákot régibb személyes vonzalom fűzte. A történelmi társulat megalakulása azonban határozott irányba térítette munkálkodását, s ettől kezdve a történetírásra fordította ereje és képessége javát. «Wesselényi Anna élete», «Gróf Wesselényi Ferenc nádor jellemrajza» (ezt a történelmi társulat kettős díjjal tüntette ki), «Egy főúr a XVII. században» (akadémiai díjat nyert), önálló kutyói tanulmányok eredményei, s Deák Farkasnak 1876-ban megszereztek az akadémia levelező tagságát. «Csáky István» című műve 1883-ban akadémiai jutalmat nyert, egy másik kisebb művét a történelmi társulat tüntette ki díjjal. A múlt évben «Béldy Pál életrajza» írta meg a «Történelmi Életrajzok» füzeteibe, s közbe Budapest visszafoglalásának történetéről is adott ki egykorú leírásokat, angolból és németből fordítva. A lapokban számos cikke jelent meg, s a történelmi társulat folyóirata, a «Századok» számos füzete ad számot ernyedlen munkásságáról. Az akadémián — melynek ülésén mindig ott lehetett látni, — a történelmi társulatban, — melynek egyik alapító tagja volt, — emlékeződések, értekezések olvastak föl. 1885-ben az akadémia rendes tagjai közé emelte egyik legmunkásabb emberét. Legutóbb Bánffy Dénes életrajzán dolgozott, hogy kiegészítse Béldy Pálét, de a halál kiragadta kezéből a tollat, s véget vetett a lelkesedésnek, melylyel szolgálta a történelmi irodalmat.

MEGBÁNT VALLOMÁS.

Mig vidám násznép mulat fent a várban,
Addig három lovag
Csapszékben ül, szomorun, haloványan
És alig szólnak.

Kecses csapirlány, úde mint a harmat,
Hiában anyele,
Mig ő nevet, azok fájón sóhajtnak,
Nincs tőlük felelet.

A nyitott ajtón kőza, vándor szellő
Besugja gúnyosan:
Vig a menyasszony, nem bús, nem merengő,
Tánczolgat boldogan.

Az est leszáll; gyászos lepel borít be
Erdőt, mezőt, hegyet,
Bús emlék száll a három fájó szivre,
Mig ott keseregnek.

Hiában űrül ki a habzó serleg,
Arczuk föl nem derül.
A legifjabb is — oly szép, félig gyermek —
Mereng kedvetlenül.

S mint kemény sziklán feltörő forrásból
Elindul a patak,
Végre megszólal, beszél fájdalomról:
Ő van megszalva csak!

Búsán málázva néz rá egyik társa,
Bár arcán még tavasz,
Hite elvesztve, hű szive kijátszva;
Fájó, nehéz panasz.

A harmadik az nem szól. Komoly férfi, —
Lelkét bú járja át,
S emészti, míg a két kesergőt nézi:
Miért tett vallomást.

SZABÓ SÁNDOR.

KIS MADÁRKA....

Kis madárka ott a gallyon,
Mért vagy oly bús, kedvtelen?
Kis szivéd mi bánja vajjon,
Hogy dalod oly néha hallom
Verőfényes reggelen?

Lásd, kicsiny madárka, enget
Szinte tép a fájdalom.
Sajgó bánat dúl szivemben,
Enyhítől mégis zengem
Síró, panaszos dalom'.

Jó szüléd sírba' vannak?
Nem csicseregnek feléd?
Fáj... de jobban fájhat annak,
Kit az élők mind elhagynak
S így morzsolja életét.

Jaj, van nékem is halottam,
Jó anyám a föld alatt.
A borongó ének ott van
Sírjánál, sír elhagyottan —
Vigaszul csak ez maradt.

Leverték a kicsi fészket,
Jó szüléd mit épített?
S most bolyongás osztályrészed?
Sorsodat bár túrve vészed,
Szébb jövőben nincs hited?

Sínylem én is — gyermek-korból! —
Mint pusztit a fürgeteg.
Ám reméltem: jobbra fordul,
Várhatok még jót a sorsul
— S bizva: lantot pengetek.

Nyűg, teher már, fáj az élet?
Semmi, semmi nem maraszt?
Mit a dór, fagy semmivé tett,
Hogy kihajt még, nem reméled?
Nem hiszed már a tavaszt?

Ily kis szivben ennyi bánat
Ugyan, hogy' is férhet el?!
— No csak zengj el egy vidámat,
Meglásd, hogy visszhangja támad...
Van sok érző, hű kebel!

HÓDOSI LAJOS.

MEGNÉZTE...

Elbeszélés.

Írta: **Gonda Dezső.**
(Folytatás.)

És mégsem adták a csomót postára.

Hogy miért nem? annak is megvan a maga története. Hanem attól tartok, hogy ezt bajjal fogják önk elhinni; pedig ninesen benne szó hazajáró lélekről, vagy más boszorkányságról, a melyet csak a falusi vén asszonyok tudnak ki-gondolni.

Tiszta igaz ez az utolsó betűjég.
Bajos is azt elhinni, hogy egy ősz öreg ember, a ki a fia sirjág is csak nehezen tud elvánszorgni, egyszerre csak felszedelőzködik, elmenjen fél nappal hosszabb útra, vasuton, a min azelőtt sohasem ült. Odahagyja ilyen vén létere azt a csendes falut, Inokát, felkeresse Pestet, azt a nagy rengeteget, a hol olyan könnyen eltévedhet a járatlan ember. Ott hagyja bogárbátú kis házát; s azt a fehérhaju, törődött öreg asszonyt.

És az öreg Enyedi Gáspár mégis csak elment Pestre.

Nagy oka volt rá. Azt a lekötött csomót vitte el, a mit Zoltán fia adott át neki a halálos ágyán, hogy tegyék a postára, majd ha ő már nem lesz az élők terhére és az az uri asszony nem mondhatja el róla, hogy szemrehányás akar ez lenni attól a halvány fiatal embertől, hanem inkább el fogja gondolni, hogy az a szegény nevelő is tudja, mi a férfi-becsület!

Zoltán, igaz, ezzel bizta az öreg Enyedi ottl-mára; de az öreg nem hisz a postának.

Mit tudja az a részeges postamester, mi van abban a csomóban?!

Azt is csak úgy beledobálja a zsákba, mint a többi, pedig abban valami feltűnő kincs lehet, a mivel esinján kell bánni... Mért is őrizte más-ért a fia annyira; mért lett volna ez az utolsó gondja, hogy miatta még az édes szüleitől sem ért már rá búcsut venni?!

S ha már a postamester meg is kéri szépen: Tekintetes uram, kérem, ne bánjon úgy ezzel a csomóval, mint a többivel, hogy valami baja ne legyen, mert — így, amugy; tudja, a lelkem fiam szegény! . . . stb. . . — ott van más egyéb: mig az a postás kocsi Pestre ér, feldülhet, kirabolhatják.

Ő persze azt vélte a jó lélek, hogy az a postás kocsi visz fel Pestig!

Igy mondta Enyedi Gáspár a feleségének is. De nem mondta el, a mi a szivét lakta, a rejtett vágyakozását: hogy elmegy ő Pestre; megnézi, milyen lehet az az asszony, a kit az ő fia úgy tudott szeretni, de a ki az ő fiát, Zoltánját, nem tudta szeretni, hanem tudta megölni. Meg egész életében volt egy vágyakozása; mindig mondta: nem hal ő meg addig, a mig Pestet nem látta. A hal 200 ház van egy soron, a mint hogy már ezt is tudta.

Őreg ember ha útnak indul, mindentől úgy elbucszik, mint a ki nem tudja, látja-e többet, a minek búcsut mond most, vagy sem?

Van valami az öreg ember búcsúztatásában a végrendelkezésből.

A roskadt székekre sorra leül még egyszer; az asztal végig simogatja; az almáriomban bele-néz, mintha ott benn felejtene valamit, a mit útra kellene vinni... A kakukkos óra ütését számlálgatja babonásan, mint eleven madárét, és örül, ha tizenkettőt üt, s elgondolkodik, mikor egyet. Pedig hiszen úgy van az már megigazítva előre, régen! Az ágy párnáját is végig cizirgatja, mintha alvó gyermeke feküdnék rajta, a kit nem akarna felkelteni búcsúzásával... Az udvaron kiűn is széttekint még egyszer. Nem hessegeti az apró jószágot, mikor ott kárál előtte; szolngatja inkább... Az egyetlen tehe-nüknek is megveregeti még vagy egyszer-kétszer a nyakát. Milyen szomoruan bődül majd a jó állat, ha este megtér s nem leli a gazdáját.

Enyedi Gáspár így lassan kikerül az utcára. A kapuban azután ráborul még az őszhajú asz-szony, s úgy megsírnak ketten csendeskén, össze-borulva, hogy az árva jegenye nem győzi eléggé susogni: Eredj már, vén Enyedi Gáspár, mert ha nem mégy, bizony végkép itt találsz ma-radni, — akkor pedig mi lesz abból a cso-móból?

Hát csak elment.
Enyediné nézett utána, a mig gyenge két szeme birta nézéssel. A mig látta, bizony lefelé ment ura az úton, messzebb, messzebb... Mikor már nem látta, akkor csak a szeme káprázatának tetszett úgy, mintha az ura megfordult volna és most jönne vissza, felfelé az ösvényen, a porta felé. De bizony káprázás volt, de bizony csak nem jött! Akkor Enyediné is nagy szomoruan visszafordult a szobájába, a hol minden olyan csendes, üres volt most neki, mintha se fény, se hang, se levegő odában nem volna...

Enyedi Gáspár pedig ment le a nagy úton, el a templom mellett, a posta mellett. Vissza egy világerő nem tekintene. Nem mer. Tudja, hogy ha ő most vissza talál nézni és meglátja azt az öreg asszonyt ott a kapuban, a mint integet felé a reszkető kezével, akkor ő meg nem állja, visz-szatér oda hozzá, el se megy többé, — akkor pedig mégis csak a részeges postamester kezébe jut az a csomó, a mit feltve szorongat a hóna alá! Hogy csalogatja még a haragszó is, a mely útjában kísérte: el ne menj, itt maradj... S milyen nehezen tudott ráfelelni magában: el-megyek... elmegyek!...

Mire leért a vasúthoz a jó öreg, olyan törődött volt, mint a ki már fél napig utazott rázós sze-kéren. S tíz perc volt az útja mindössze. Idáig — hála Istennek — nem hallatszott el a haragszó!

A ki ritkán, vagy épen csak először jár

vasuton, az nagyon rosszul érzi magát a kocsi-ba léptekor. A kik már odabenn vannak, azok úgy nézik, mint ki oda tolakodik, a hol senkise látja szivesen, senkise örül a jöttének. Mindenki attól tart, hogy mellé talál ülni... Azért is az egyik keresztbe rakta a lábát a padon sáros eszmas-tul; a másik tyukos kosarat, batyut tett maga mellé; a harmadik — mert hogy nagyon melege van — a kalapját plántálta oda a feje fölé. Szó-val: akármennyi hely van, soha sincsen! Kivált annak, a ki sem a sáros csizma, sem a tyukos kosarat, sem a kemény kalapot nagy szemtelenül le nem tolja a pad alá, vagy reá nem ül, hanem a ki, mikor belép, nagy emberséggel megáll az ajtónál, várja hogy majd csak szoritanak egy kis helyesekét. Hiszen nagy nehezen adnak is a sok üres közül. Mikor aztán leült, mintha min-den embertől külön-külön foglalná el azt az egy helyet, olyan szemmel nézi mindegyik.

Az öreg Enyedi Gáspár a mint leült helyére az ablak mellett, egy darabig mereven nézett ki a kocsi üvegén... Azok az útfelre ássott magas szál-fák, a miken valami hosszú drótféle van végig húzva, ott futottak el előtte.

Neki pedig mindegyikről az ő fia szüles ter-mete jutott eszébe... Mintha a fia állana meg egy percze ott az ablak előtt s csodálkozva nézne reá; mintha eljött volna megkérdezni: Hogy került apám ide erre a vasútra?!... Vagy szemire vetné: Hát így küldted el postán azt a csomót, a mit rád bízam?!... S alig hogy ki-mondja, megint tova szalad, hogy meg újra fel-bukkanjon s megint megkérdezze, a mit az elébb.

Az öreg Enyedi Gáspár gondolatai azokon a kifeszített drótfonalakon futottak végig egy olyan szál-fától a másikig. Azt az öreg nem sejtette, hogy azokon a vékony sodronyokon belül is ta-lán épen akkor szaladhat végig sok, sok más gondolat, üzenet, vig és szomorú és azok még se zavarodnak össze ottbenn, hanem megkapja mindenki majd a magáét: ki a vigat, ki a szo-morut, neki is megmarad a szomorú.

Inokától Pestig fél napi utazás. Fél nap alatt pedig sok mindenfelet el lehet gondolni, kivált öreg embernek, a kinek fél nap már annyi, mint a fiataljának fél esztendő.

A horgas botját Enyedi Gáspár a térde közé fogta, azt a kis csomót odafekette a térdére, hogy igen meg ne rázza a zakatolás. A két kezét egymásra tette a botján, arra aztán rátámasz-totta az állát.

Évődött magában. Arra gondolt, mit tesz, hogy tesz majd ő Pesten, ha rátalált arra az úri asszonyra, arra a házra ott az Andrássy-uton, a 200. számúra?

Elsőben azt gondolta, hogy szótlanul bemegy a szobába, leteszi azt a csomót az asztal sarkára s csak ránéz arra az asszonyra, a kit a fia any-nyira tudott szeretni, a ki az ő fiát, azt a szép, sugár természetű, nagy eszű embert nem tudta szeretni, de meg tudta ölni.

Hanem azután mégis csak elgondolta, hogy mire találnák vélni, ha még «Jó napot» se mon-dana, mikor az ajtón belép? Hiszen az ő fia olyan uri szokásu ember volt, még a sirjában se piruljon az apja miatt.

S lassan, lassan azt is hozzáadta, hogy talán mégis csak el kellene mondani annak az asz-szonynak, a mit a fia mondott a halálos ágyán; hogy mentegette: «Ne bántsa édes apám, nem hibája annak, ha olyan a természete»; meg hogy meddig várt avval a csomóval. Talán csak van egy csepp vér abban az asszonyban, hadd fájjon utána!... S lassan, lassan, képzeletben egész párbeszédet kezdett azzal a nővel, keserű szemrehányásokkal illette; aztán beszélt neki a fiáról, annak a jó szivéről, nagy eszéről, a szen-vedeseiről, meg a haláláról. S a mint úgy beszélt

magában, a szája motyogott, a könnyű végigpör-gött az arcán. Ő pedig azt gondolta képzelődé-sében, hogy az a gonosz asszony a beszédétől el-lágyulva, bűnbánva borul a nyakába, és hogy annak a forró könnyeit érzi, a mint az ő orezá-jára hullatja.

Az utasok nem tudják elgondolni, mi baja annak a hajlott öreg falusi embernek, hogy a szája csak motyog, hogy a könnye csak folydo-gál. Hiszen nem értik még azért egymást az ide-geen emberek, ha mindjárt egy szük helyen ösz-sze is zárják őket. Mindegyikük külön, más-felől utazik. Mindegyik más-más-terhet visz az utra.

Évődhetett tőlök az öreg Enyedi.

Hanem a telegraf-ágások helyett az ablakon át hirtelen valami vértüros kerek folt tűnt a szemébe. A mire, mint a villám, átjárta az esztét annak a véres sebek képe, a mit a Zoltán mel-lén látott, mikor Pestről Inokára hozták haza. A golyó tépett utja!... Erre aztán felérett az álmodozásból.

Az a pirosan fénylő kerek folt a közel állomás jelző lámpása. Pest felé jártak. Észre se vette, hogy beesteledett, 9 óra után volt már.

Jötték azután sorra a villogó fia-napok, a mik ott tündökölnek leveletlen-ágotlan jegenyesuda-ruk tetejében, kékes fényvel, zizegve, mint holmi óriás lidércféle. A pesti pályaudvar vil-lamos lámpái.

Az öreg Enyedi Gáspár derek, okos ember volt, hanem harmincz év nagy idő, mióta a fa-luja határan nem igen ment tovább, ha csak a szentesi vagy kunszentmártoni vásárra nem. Kábulva, támolyogva szállott ki a kocsiból s aka-rat nélkül ment, a merre az utasok árja vitte... Künn állott az utcán, a vázi körúton. A mint maga elé nézett az úton végig, a szeme káprá-zásától nem látott egyebet, mint két oldalt vé-geláthatatlan sorban száz meg száz lobogó lángot, mintha egymás mellett sok-sok pásztortűzet ki-gyújtottak volna. A lelke beleszédült abba a nagy fényességbe. Mint a részeg ment előre, egyenest, s ha valaki hirtelen megkérdezte volna, merre tart, tudja-e hova megyen — bizony nem tudott volna rá felelni.

Hanem egyszerre csak megésmélt. Arra rez-zent fel a kábulásából, hogy hirtelen úgy érezte, mintha elhagyta volna a csomót valahol. Az ösztöne feleszméltette, a csomó ott volt a kezé-ben, a horgas botja is. Arra estebe ötlött, hogy ő céltalan megy most valamerre.

De hová? Szétnézett. Valami út sarkán állott. Elsőben ugyan azt gondolta, hogy csak a Duna lehet az a messze-messze benyuló sötét szalag, a minek a két partján megint ezernyi óriás fény-bogár pislog; beljebb pedig magas halmok szegik be kétfelől. Hanem a mint a kocsi berobogtak abba a széles útra, akkor ő is átlátta a téve-dését.

Szegény embernek nem jó sok ideig utca-sarkon elácsorogni, az mindjárt megszólítja va-lami katoniformájú gorma ember:

— Mi dolga itten?

Enyedi Gáspár hamarjában nem tudott oko-sabbat kérdeni:

— Ugyan, könyörgöm alássan, micsoda nagy út ez erre?

— Andrássy-út. Elég nagy, hogy odább álljon rajta.

Az öreg megköszönte szépen a szives útbaiga-zítást, megbillentette a kalapját s azzal el is ment azon az úton. Már most tudta, hol jár. Ez az út az, a min kétszáz ház van egy sorban. S kastélyok azok kétoldalt, a miket elébb majd halmoknak nézett.

Egyszerű észszel azt gondolta: elviszi ő azt a csomót nyomban ahhoz az úri asszonyhoz, meg se várja a másnapot. Ki tudja, ha ide talál-e

KARA MUSTAFA TÖRÖK NAGYVEZÉR.

Imre Thököly fiatal korában

THÖKÖLY IMRE. (IFJUKORI ARCZÉPE.)

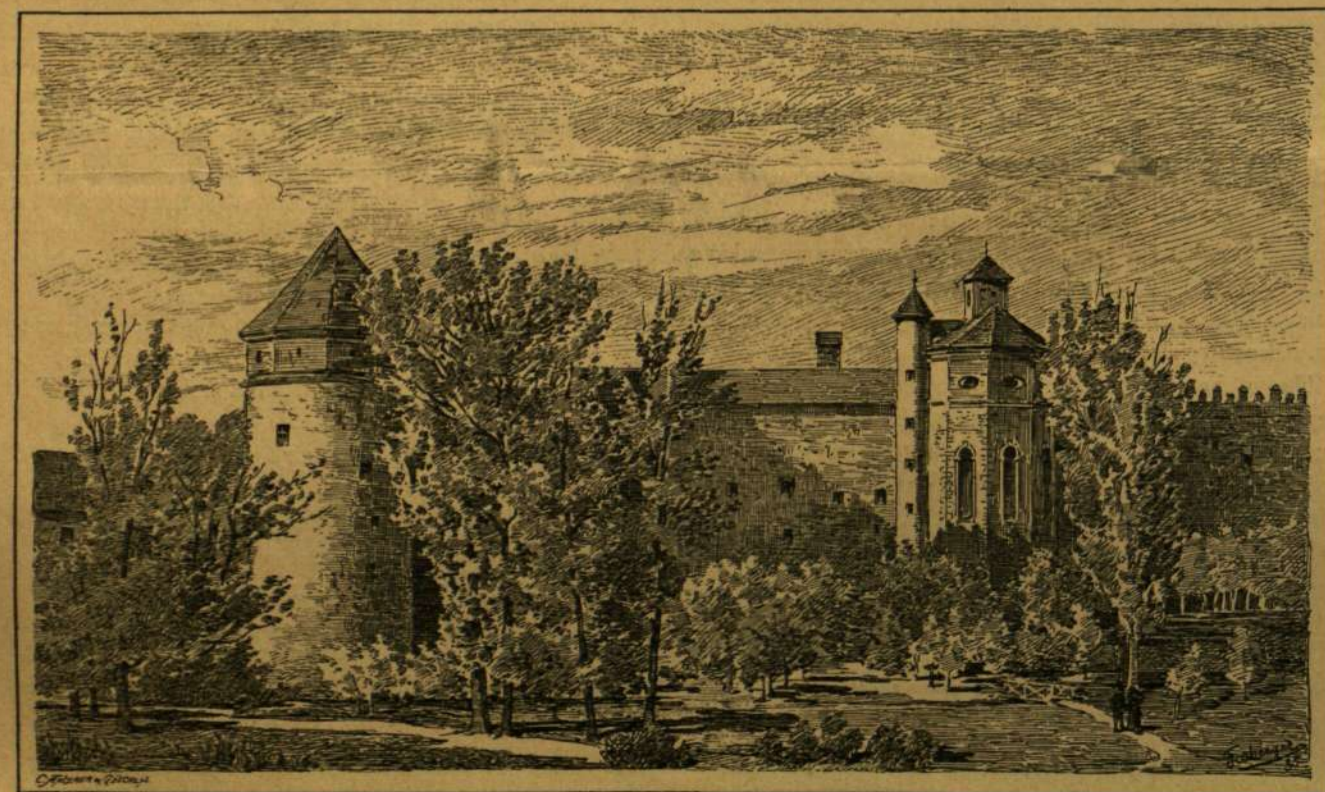
EMERICVS TECKELY,
HUNGARICORUM REBELLIVM DUX.

THÖKÖLY IMRE.

Ein Húngarischer Dufaz, und Haiduck.
 Sorreit der Dufaz zu Feld und in den Streit.
 Der von den Türcken oft holt manche reiche Beut.
 Der Haiduck steht und Haiduck also gewaffnet steht.
 Ihn Dufft nach Türcken Blut, auf die er müthig geht.

MAGYAR HUSZÁR ÉS HAJDU.

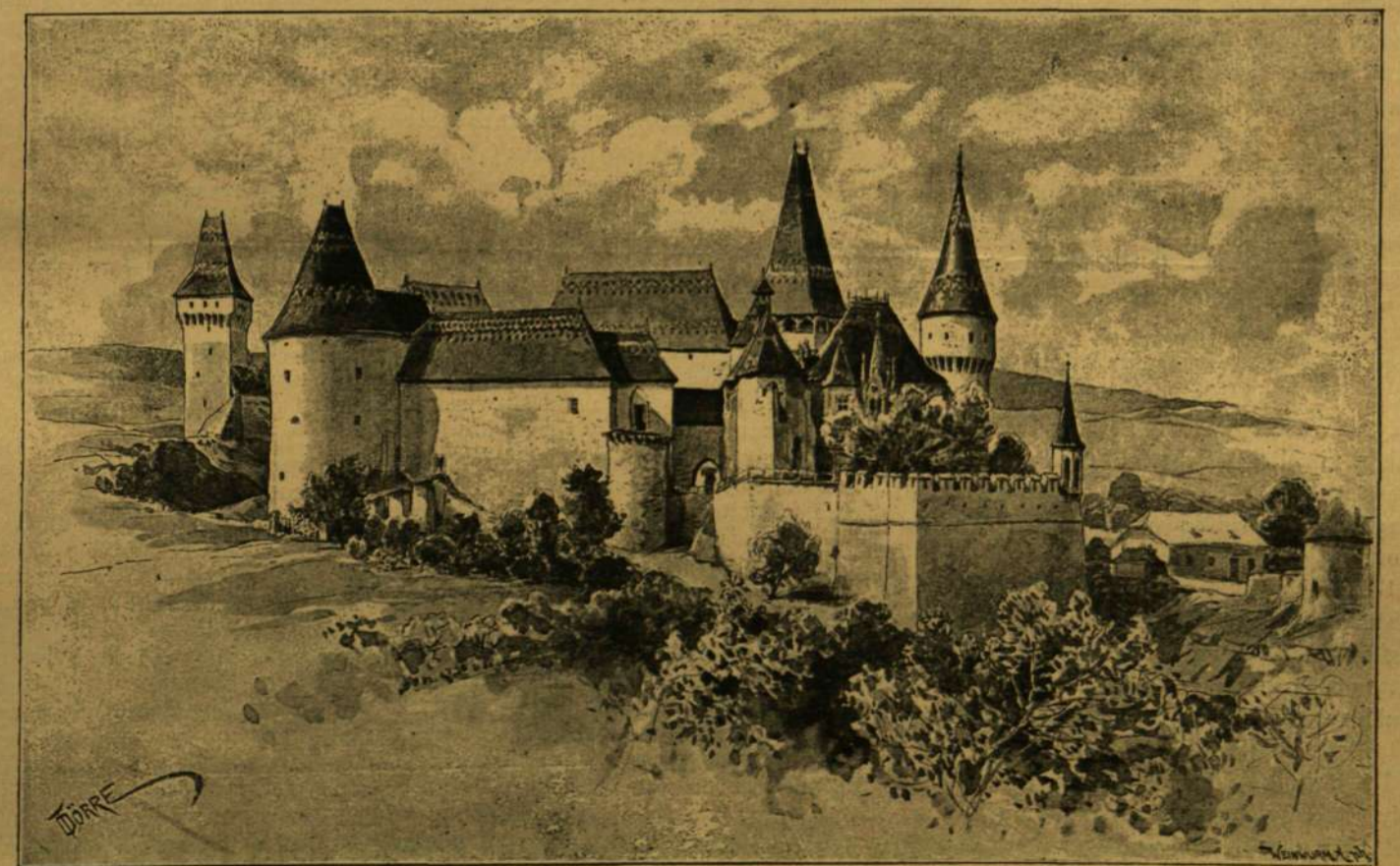
A THÖKÖLY-VÁR KÉSMÁRKON.

Forberger Vilmos rajza

IKTÁRI BETÁN.

KÉPEK THÖKÖLY ÉLETRAJZÁHOZ.

VAJDA-HUNYAD.

Dörre Tivadar rajza.

ilyen könnyen holnap; s ha már itt van, miért ne tenné meg? No meg, ki tudja, mi van abban a csomóban, s hogyan várja váltig nagy vágyakozással az a bánatos, elhagyott asszony, hogy nap nap telve még se hozza a posta? Mert biz ő sokat késett az útra készülődéssel, míg rá adta a lelkét.

Bánatos, várakozó, elhagyott asszony? — hová beszélz öreg? — vagy igaz, hiszen addig-addig évdőtél magadban jó Enyedi Gáspár, ott a vasuton, mig most szentül hiszed, hogy az az asszony csakugyan olyan bűnbánó, könyhullató, gyászaborult, a milyenek te magadban elgondolhatod. Te is úgy vagy, mint akárhány ember, a ki valamit álmodik s mikor felébred, félálomban még azt hiszi, hogy mind való igaz, a mi csak álomlátás ...

(Vége következik.)

THÖKÖLY IMRE IFJUSÁGA.

A magyar szabadságharcok egyik legkiválóbb és legideálisabb alakja késmárki gróf Thökölly Imre. Viszontagságtejes élete a bölcsetől a koporsóig egy eszmének, a magyar nemzet politikai és vallás-szabadságáért való küzdelemnek van szentelve. Ezért élt és küzdött mindvégig hajthatatlanul, ennek lett idegen országokban bujdosó martirja. És milyen élet volt ez? Szakadatlan láncolata a sors szeszélyes változatainak, telve regényes epizodokkal, elkezdve onnan, a mint 1657 szept. 25-én a késmárki várkastélyban a «hajnali szürkületkor» a világra jött, — továbbá, midőn mint árvul maradt gyermek Magyarországról Erdélybe menekül, majd mint a bujdosó kurucok vezére, a magyarok királya, Erdély fejedelme, végül honatlan bujdosó — egészen addig míg 1705-ben Kis-Ázsia partvidékén, Nikomédia városa mellett, a «virágok mezéjén» épült csiflikjében (török nyári lakában) bevégezte viszontagságos életét.

Nevezetes dolog az, hogy mennyi rokon vonás van egyrészt a magyar szabadságharcok történetében, másrészt vezéreinek életében. A XVI. század első felében az erdélyi fejedelmek a zászlóvivői, Bocskay, Bethlen, Rákóczy György s ekkor a fegyveres vállalatok többnyire sikerrel járnak, üdvös békekötésekre vezetnek s a fölkelés vezérei hazájok területén élvezik tovább honfirtásuk hálás tisztelését. A XVII. század második felén túl, a Wesselényi-féle összeesküvéstől elkezdve II. Rákóczy Ferenczig, felsőmagyarországi főurak állanak a szabadság-mozgalmak élén s Erdély csak a háttérbe és háttérbe képezi, eleinte török-lengyel-francia, majd a félhold elhomályosultával lengyel-francia, amnyi a menynyi segítséggel. És e harcok diadalait most már nem kíséri állandó szerenese, a vezérek lengyel vagy török földre menekülnek, ott végzi életét két legkimagaslóbb szabadsághősünk, Thökölly Imre és II. Rákóczy Ferencz, Zrinyi Ilonával, a ki kettőjüket vérségi kapcsolással fűzte össze s a kit mint hitvest és anyacsét két kétszeresen megilleti a szabadság vértanuinak martyr-koszorúja.

S ha tekintjük legutóbbi szabadságharcunk lebonnyását, ismét csak azt látjuk, hogy a régi történetek ismétlődnek. A török föld nyujtott most is menedéket, s a szabadságharc legújabb vezére idegen országból nézi most is nemzete életének folyását.

De térjünk vissza Thököllyre, a kinek élete folyását a *Szilágyi* Sándor által annyi gondal és nemes buzgalommal szerkesztett «Magyar Történelmi Életrajzok» legutóbbi két füzetében avatott kézzel kezdé rajzolni *Angyal* Dávid.

A Thökölly család nem tartozik Magyarország ősi dynastiá közé. Megalapítója s főúri rangra

emelője Thökölly Sebestyén, a ki 1569 körül vagyonos kereskedő volt Nagy Szombatban s a ki sokat és egyesén fáradozott vagyon gyarapításán, messze kiterjedő kereskedelmi összeköttetései, a gyakorta megszorult kincstárnak tett hitelezései és a végvárok számára való szállítványai által. 1572-ben nyert nemességet, 1578-ban megveszi a Fuggerektől Vöröskő várát és uradalmát s 1580-ban másodsorú nősülvén, Nagylucsei Dóczy Zsuzsanna keze révén rokonságba jut a Forgáchok és Nyáryak főrangú családjával.

Ez időben (1679) szerzi meg a család későbbi törzsfeszéket, *Késmárkot* is, Laszky Albert, a hírneves lengyel, siradi vajdától, illetőleg a felső magyarországi kapitánytól, Rueber Jánostól, a kinek e birtok 40000 frtért zálogban volt. 1584-ben részt vett Győr diadalmas ostromában s e hadi tésyért *bárai* rangot kapott.

Sebestyén ur csakhamar annyira otthonos lett a magyar főurak között, mintha köztök nevelkedett volna. Bocskay fölkelésekor az ő táborába vezették őt erős protestánsi érzelmei. Midőn 1607-ben meghalt, örökösei közül fia, *István* gondoskodott a család fentartásáról és tekintélye fejlesztéséről. Második nejevel, Thurzó György nádor Katalin leányával (1620) jelentékenyen gyarapítja a Thökölly-ház vagyonát a Thurzó-örökséggel. A késmárki várát vig és fényes élet központjává téve a világlátott főúr, a ki politikai érületét követte a protestáns és alkotmányos ellenzék táborához és Bethlen Gábor hívei közé tartozott.

Az erdélyi segítséggel elégedetlen bujdosók 1674-ben vezérelték Wesselényi Pált választják; de nagyobb eredményt most sem tudnak kivívni. Új lendületet ad a bujdosók ügyének a harczi *Kara Mustafa* nagyvezérrelé választása és a francia király pénzbeli és lengyel segédsapátok által való segítsége, mert XIV. Lajosnak érdekében állott a Rajna mellékén folytatott harczi miatt más oldalról is lekötni a császári haderejét. Ekkor (1677) ismét Telesi készül a bujdosók élére állani, a ki a francia segélyt kieszközöl s itt kezdődik Thökölly Imre fellépése is a bujdosók seregében.

Az ifjú gróf Erdélybe menetele után a fejedelem védnöksége alatt az enyedi collegiumban folytatta tanulmányait s időközben anyai jószágiban, főképp kedvező tartózkodási helyén, a *vajdahunyadi* várban éldegelt, s már mint gyermekifjú élenként érdeklődött hitsorsosai, a bujdosók ügyéért. Midőn a francia készülni a bujdosók élére állani, a ki a francia segélyt kieszközöl s itt kezdődik Thökölly Imre fellépése is a bujdosók seregében.

Etől kezdve a bujdosók mindegyre kéri a nagyreményű ifjú gróft, menne ki közéjük, s Thököllynek is az képezi legfőbb vágyát, csak az alkalmat várja, a mely méltó szereplést juttatna neki. Mint privát ember nem akar kimenni, az erdélyi fejedelem hivatalos megbízatását szeretné kinyerni s e végett (1677) *Radnóra* utazik a fejedelemehez. Megbízatást ugyan nem nyerhet, (mert Telesi a fővezér), de mégis kimegy 1577 őszén s ekkor először vesz részt, mint 20 éves ifjú a bujdosók táborozásában.

Ettől kezdve a bujdosók mindegyre kéri a nagyreményű ifjú gróft, menne ki közéjük, s Thököllynek is az képezi legfőbb vágyát, csak az alkalmat várja, a mely méltó szereplést juttatna neki. Mint privát ember nem akar kimenni, az erdélyi fejedelem hivatalos megbízatását szeretné kinyerni s e végett (1677) *Radnóra* utazik a fejedelemehez. Megbízatást ugyan nem nyerhet, (mert Telesi a fővezér), de mégis kimegy 1577 őszén s ekkor először vesz részt, mint 20 éves ifjú a bujdosók táborozásában.

A következő 1678-ik év forduló pontot képez Thökölly életében. A komolyabb hadakozás ekkor veszi kezdetét. A bujdosók a szilágyi megyei Somkuton gyűlést tartanak, Telesit újra vezérrüké választják, a ki Thököllyvel együtt Felső-Magyarország felé indul a hadakkal. Telesit Eperjes falai tartóztatják fel s onnan visszavonulni kényserülvén, maga után vonja Leslie császári tábornok üldöző hadait.

Thökölly, a ki Szinyérváraljánál (Szatmárban) félrehúzódt a levonuló császári hadak elől, most egy igazi bravurozus hadmenettel 1678. szeptember elején Felső-Magyarország felé indult gyors hadi nepével. Két hét alatt a Tiszától a Szepességen át Liptóig halad, Rózsahegy ostrommal beveszi s még u. a. hó végén Trencsénből Morvába és Sziléziába csapdosnak be.

A politika és vallás üldözöttjei Erdélyben vonták meg magokat, hol a fejedelem és tanácsa jó protestánsok voltak s részvétellel szemlélték vallásuk üldözöttségét, a nagynevű főurak kivégzetését és a magyar nemzeti szabadság letiprását. De a tényleges segítség-adásra a pusztá részvételtől nem voltak eléggé hajlandók, a politikai szempontokat nem hagyhatták figyelmen kívül. A török pártfogását kellett előbb kinyerniök, a mi nem volt könnyű dolog, a menyiben a töröknek békéje volt a császárral s Lengyelország ellen hadakozott. Nagy erőfeszítésbe került, míg a töröknek csak engedélyt s a nagyváradi basának némi támogatását kinyerhették.

A bujdosók 1672 aug. végén megindítják az első támadást a császári magyarországi birtokai ellen. Igazi vezérok nincsenek, Petróczy, Szuhai, Kende, Szepessy és mások vezérik a fejtelten felegyelmetlen kurucokat, a kiknek a gyors mozdulatokban, az ide-oda «futás, szaladás»-ban, az ellenségén való «csiripelés»-ban van legfőbb erejük, de nyílt csatára, döntő ütközet vívására rendes hadsereggel szemben nem volt képességök. A bujdosók most Enyiczkenél sikert arattak, várakat foglaltak el, messze száguldoztak az éjszak-nyugoti határ felé; de okt. végén *Györkénél* (Abaujan) a megszorodott császári seregek döntő csapást mérnek rájuk.

A bujdosók névleges vezére akkor is már, mint később még sokáig, *Telesi* Mihály volt, Erdélynek hatalmas kanczellárja, e jőzán és megfontolót, de a kellő pillanatban merész és erélyes szellem, a ki a fejedelem felett kénykedve szerint uralkodott. De mint hadvezér nagyon szerencsétlen volt, úgy első hadi vállalata alkalmával, mint az utolsóánál 1690-ben, midőn Thököllyvel állott szemben a zernyesti csataterén, a hol életét veszti.

Az erdélyi segítséggel elégedetlen bujdosók 1674-ben vezérelték Wesselényi Pált választják; de nagyobb eredményt most sem tudnak kivívni. Új lendületet ad a bujdosók ügyének a harczi *Kara Mustafa* nagyvezérrelé választása és a francia király pénzbeli és lengyel segédsapátok által való segítsége, mert XIV. Lajosnak érdekében állott a Rajna mellékén folytatott harczi miatt más oldalról is lekötni a császári haderejét. Ekkor (1677) ismét Telesi készül a bujdosók élére állani, a ki a francia segélyt kieszközöl s itt kezdődik Thökölly Imre fellépése is a bujdosók seregében.

Az ifjú gróf Erdélybe menetele után a fejedelem védnöksége alatt az enyedi collegiumban folytatta tanulmányait s időközben anyai jószágiban, főképp kedvező tartózkodási helyén, a *vajdahunyadi* várban éldegelt, s már mint gyermekifjú élenként érdeklődött hitsorsosai, a bujdosók ügyéért. Midőn a francia készülni a bujdosók élére állani, a ki a francia segélyt kieszközöl s itt kezdődik Thökölly Imre fellépése is a bujdosók seregében.

Etől kezdve a bujdosók mindegyre kéri a nagyreményű ifjú gróft, menne ki közéjük, s Thököllynek is az képezi legfőbb vágyát, csak az alkalmat várja, a mely méltó szereplést juttatna neki. Mint privát ember nem akar kimenni, az erdélyi fejedelem hivatalos megbízatását szeretné kinyerni s e végett (1677) *Radnóra* utazik a fejedelemehez. Megbízatást ugyan nem nyerhet, (mert Telesi a fővezér), de mégis kimegy 1577 őszén s ekkor először vesz részt, mint 20 éves ifjú a bujdosók táborozásában.

A következő 1678-ik év forduló pontot képez Thökölly életében. A komolyabb hadakozás ekkor veszi kezdetét. A bujdosók a szilágyi megyei Somkuton gyűlést tartanak, Telesit újra vezérrüké választják, a ki Thököllyvel együtt Felső-Magyarország felé indul a hadakkal. Telesit Eperjes falai tartóztatják fel s onnan visszavonulni kényserülvén, maga után vonja Leslie császári tábornok üldöző hadait.

Thökölly, a ki Szinyérváraljánál (Szatmárban) félrehúzódt a levonuló császári hadak elől, most egy igazi bravurozus hadmenettel 1678. szeptember elején Felső-Magyarország felé indult gyors hadi nepével. Két hét alatt a Tiszától a Szepességen át Liptóig halad, Rózsahegy ostrommal beveszi s még u. a. hó végén Trencsénből Morvába és Sziléziába csapdosnak be.

Thökölly e váratlan megjelenése a nyugoti határszélen s a bányavárosok előtt, rettegéte tette nevét Bécsben és híressé a külföldön is. A bányavárosok sem állhattak ellent neki. Besztercebánya október 10-én meghódolt, *Selmeczbá-*

nya meg sem várta az ostromlókat, *Zolyom*, *Körmöczbánya*, majd Lipse, Saskó, Revistye, Breznóbánya, Korpona, Divény, Gács és Kékkő várai rövid idő alatt elfoglaltattak.

Ez megdöbbenté a bécsi udvart, a mely maga tette az ajánlatot gr. Forgách Ádám országbíró által a békekötés végett. Thökölly küldött is követet Bécsbe s ha békét nem is köthetett Apafy s az erdélyiek feltételessége miatt, legalább fegyverszünetet kötött. Ő maga visszatért Erdélybe, a hol 1679-ben a krasznai gyűlésen most már ő küldetett Apafy részéről a bujdosók közé «főgenerális képé»-nek.

Itt kezdődik Thökölly igazi vezéri szereplése. De itt szakad meg egyszersmind a «Történelmi Életrajzok» legújabb füzetében az ő életrajza is, melynek érdekes illusztrációiból rövid kivonattal kapesán több képet bemutatunk, addig is, míg hősiünket tovább kísérhetnők viszontagságos és minden magyar előtt annyira érdekes és rokonszenves életpályáján.

Sz. L.

A SZERECSESI KASTÉLY.

EGY SORSJEGY.

9672-dik szám.

Regény egy kötetben.

Irta VERNE GYULA.

Francziából HUSZÁR IMRE. (Folytatás.)

XVIII.

— Jó napot Benett ur! Mindig örülök, ha alkalmam van önrel kezdet szoríthatni.
— És ez rám nézve mindenkor nagy megtisztetés tanár ur.
— Megtiszteltetés, öröm, öröm, megtiszteltetés, az egyik annyit ér mint a másik! felelé a tanár vigan.
— Ugy látom, hogy szerencsésen befejezte utazását Középv Norvégiában.
— Befejeztem, Benett ur, legalább erre az esztendőre.
— Kérem, Hog ur, beszéljen nekem valamit azokról a derék emberekről, a kikkel Dálban megismerkedtem.
— Valóban derék és bátor emberek, Benett ur, mind a két jelző megilleti őket minden értelemben.
— Azok után, a miket a hírlapokban olvastam, meg kell vallani, hogy nagyon sajnálatra méltók.
— Valóban nagyon sajnálatra méltók, Benett ur. Soha se tapasztaltam, hogy a szerencsétlenség ily makaesul üldözött volna valakit.
— Ugy van Hog ur! A *Viken* esete után az utálatos Sandgoist esete!
— Igaz! Benett ur.
— De utóvégre is, Hog ur, Hanzen Hulda jól tette, hogy a nyugtáért oda adta a sorsjegyet.
— Azt hiszi ön? ... És miért, ha szabad kérdezem?
— Mert tizenötezer márkát kapni a helyett a csaknem teljes bizonyosság helyett, hogy az ember semmit se fog kapni ...
— Ah! Benett ur! — kiáltá Hog Sylvius — ön úgy beszél, mint valódi gyakorlati ember és kereskedő. De ha az ember más állásponton helyezkedik, akkor az egész dolog érzelmi kérdéssé lesz, az érzelme pedig nem számol.

— Megengedem, Hog ur, de legyen szabad megjegyznem, hogy az ön védcenzének nagyon valószínűleg nem lett volna egyéb haszna az érzelmenél.
— Hogyan tudhatja ön ezt?
— De vegye csak fontolóra! Mit képviselt ez a sorsjegy? Egy millió esély közül egyetlen egyet.
— Valóban, egy millió esély közül csak egyetlen egyet. Ez nagyon kevés, Benett ur, nagyon kevés!
— Az első napok szalmatüze után nem is maradt el a visszahatás és azt beszélük, hogy Sandgoist, a ki csak spekulációra vásárolta meg a sorsjegyet, nem talált rá vévőt.
— Ugy látszik, Benett ur.
— És mégis, valódi botrány volna, ha ez az átkozott uszoros megnyerné a főnyereményt!
— Bizonyára botrány volna Benett ur. Valódi botrány volna; ez a kifejezés épen nem tulzott.

E párbeszéd alatt Hog Sylvius fel s alá sétált Benett ur raktárában, mondhatnók bazárjában, a melyet mindenki ismer, nemesak Krisztianában, hanem egész Norvégiában. Mi mindent nem talál az ember ebben a bazárban? Utazókocsikat és kariolokat tucatszámra, élelmiszereknek való ládákat, boros-kosarokat, konzerveket, utazási ruhákat és kellekeket, sőt vezetőket is, a kik elkalauzolják a touristákat a Finnmark legutolsó helységeig, Laplandig, sőt az éjszaki sarkig! És ez még nem minden! Benett ur a természetrajz kedvelőinek különböző kö és ércmintákkal és a norvégiai fauna madarainak, rovarainak és hullóinok legválasztékosabb példányaival szolgál. És — a mit szintén jó tudni — hol lehetne a norvégiai ékszer és egyéb apróságok dúsabb választékát találni, mint az ő kirakataiban.

Benett ur ennél fogva valódi gondviselése mindazon utazóknak, a kik Skandináviát meglátogatják. Krisztiania teljességgel nem nélkülözhetné ezt az univerzális embert.
— És *apropos*, Hog ur, — mondá, — remélem, hogy megtalálta Tinositban a hintőt, a melyet oda rendelt.
— Miután ez iránt önnek irtam, Benett ur, bizonyos voltam felőle, hogy a kifizető órában ott lesz.
— Ön nagyon kegyes, Hog ur. De levele értelmében önök hárman lehettek? ...
— Valóban hárman voltunk.
— És a másik két utas?
— Ők is megérkeztek tegnap este velem együtt jó egészségben és a *Victoria* szállodában várnak rám, a hova egészen indulófélben vagyok.
— Ezek az utasok talán csak nem ...
— De sőt épen ők, Benett ur ... De kérem, ne szóljon erről senkinek. Nem akarom, hogy megérkezésük már most köztudomásra jusson.
— Szegény leány!
— Bizony, sokat szenvedett!
— És ön azt akarta, hogy jelen legyen a sorshuzáson, noha már nem volt birtokában a sorsjegy, a melyet a jegyese hagyományozott neki.
— Nem én akartam, Benett ur, hanem Ole Kamp akarta és önnek is csak azt felelhetem, a mit mindenkinek feleltem: Ole végakarátát teljesíteni kell.
— A mit ön tesz, az mindig helyes, kedves Hog ur.
— Hagyjuk a bókákat, Benett ur.
— Nem akarok bókákat mondani, de a Hanzen családra nézve mégis nagy szerenese, hogy önt az útján találta.
— Rám nézve még nagyobb szerenese volt, hogy a két testvért az utamon találtam!
— Ön csak örökre a régi jó szívű ember marad.
— Ha már az ember kénytelen vele, hogy szíve legyen. akkor mégis többet ér, ha ez a szív jó, ugyebár, Benett ur?
— És milyen kedélyes mosoly kíséretében mondta Hog Sylvius és szókát az érdemes kereskedőnek!
— Es most, Benett ur, — folytatá, — ne higgye, hogy csak szerencsekívánatok elfogadása miatt jöttem önhoz ... Nem! egészen más ok hozott ide.
— Szolgáltatára állók.
— Ön tudja, ugyebár, hogy Hanzen Hulda és Joel segítsége nélkül a Rjukanfosz, ha egyáltalában valamit, még akkor is csak legfeljebb a holttestemet adta volna vissza, következőleg nem volna szerencsém önre ma láthatni ...
— Igen, igen ... tudom — felelé Benett ur. — A hírlapok leírták az ön kalandját ... És valóban a két bátor testvér megérdemelte volna a főnyereményt!
— Ez az én véleményem is. De miután az most már lehetetlen, nem akarnám, hogy az én

ez a sorsjegy? Egy millió esély közül egyetlen egyet.

Benett ur ennél fogva valódi gondviselése mindazon utazóknak, a kik Skandináviát meglátogatják. Krisztiania teljességgel nem nélkülözhetné ezt az univerzális embert.
— És *apropos*, Hog ur, — mondá, — remélem, hogy megtalálta Tinositban a hintőt, a melyet oda rendelt.
— Miután ez iránt önnek irtam, Benett ur, bizonyos voltam felőle, hogy a kifizető órában ott lesz.
— Ön nagyon kegyes, Hog ur. De levele értelmében önök hárman lehettek? ...
— Valóban hárman voltunk.
— És a másik két utas?
— Ők is megérkeztek tegnap este velem együtt jó egészségben és a *Victoria* szállodában várnak rám, a hova egészen indulófélben vagyok.
— Ezek az utasok talán csak nem ...
— De sőt épen ők, Benett ur ... De kérem, ne szóljon erről senkinek. Nem akarom, hogy megérkezésük már most köztudomásra jusson.
— Szegény leány!
— Bizony, sokat szenvedett!
— És ön azt akarta, hogy jelen legyen a sorshuzáson, noha már nem volt birtokában a sorsjegy, a melyet a jegyese hagyományozott neki.
— Nem én akartam, Benett ur, hanem Ole Kamp akarta és önnek is csak azt felelhetem, a mit mindenkinek feleltem: Ole végakarátát teljesíteni kell.
— A mit ön tesz, az mindig helyes, kedves Hog ur.
— Hagyjuk a bókákat, Benett ur.
— Nem akarok bókákat mondani, de a Hanzen családra nézve mégis nagy szerenese, hogy önt az útján találta.
— Rám nézve még nagyobb szerenese volt, hogy a két testvért az utamon találtam!
— Ön csak örökre a régi jó szívű ember marad.
— Ha már az ember kénytelen vele, hogy szíve legyen. akkor mégis többet ér, ha ez a szív jó, ugyebár, Benett ur?
— És milyen kedélyes mosoly kíséretében mondta Hog Sylvius és szókát az érdemes kereskedőnek!
— Es most, Benett ur, — folytatá, — ne higgye, hogy csak szerencsekívánatok elfogadása miatt jöttem önhoz ... Nem! egészen más ok hozott ide.
— Szolgáltatára állók.
— Ön tudja, ugyebár, hogy Hanzen Hulda és Joel segítsége nélkül a Rjukanfosz, ha egyáltalában valamit, még akkor is csak legfeljebb a holttestemet adta volna vissza, következőleg nem volna szerencsém önre ma láthatni ...
— Igen, igen ... tudom — felelé Benett ur. — A hírlapok leírták az ön kalandját ... És valóban a két bátor testvér megérdemelte volna a főnyereményt!
— Ez az én véleményem is. De miután az most már lehetetlen, nem akarnám, hogy az én

Benett ur ennél fogva valódi gondviselése mindazon utazóknak, a kik Skandináviát meglátogatják. Krisztiania teljességgel nem nélkülözhetné ezt az univerzális embert.
— És *apropos*, Hog ur, — mondá, — remélem, hogy megtalálta Tinositban a hintőt, a melyet oda rendelt.
— Miután ez iránt önnek irtam, Benett ur, bizonyos voltam felőle, hogy a kifizető órában ott lesz.
— Ön nagyon kegyes, Hog ur. De levele értelmében önök hárman lehettek? ...
— Valóban hárman voltunk.
— És a másik két utas?
— Ők is megérkeztek tegnap este velem együtt jó egészségben és a *Victoria* szállodában várnak rám, a hova egészen indulófélben vagyok.
— Ezek az utasok talán csak nem ...
— De sőt épen ők, Benett ur ... De kérem, ne szóljon erről senkinek. Nem akarom, hogy megérkezésük már most köztudomásra jusson.
— Szegény leány!
— Bizony, sokat szenvedett!
— És ön azt akarta, hogy jelen legyen a sorshuzáson, noha már nem volt birtokában a sorsjegy, a melyet a jegyese hagyományozott neki.
— Nem én akartam, Benett ur, hanem Ole Kamp akarta és önnek is csak azt felelhetem, a mit mindenkinek feleltem: Ole végakarátát teljesíteni kell.
— A mit ön tesz, az mindig helyes, kedves Hog ur.
— Hagyjuk a bókákat, Benett ur.
— Nem akarok bókákat mondani, de a Hanzen családra nézve mégis nagy szerenese, hogy önt az útján találta.
— Rám nézve még nagyobb szerenese volt, hogy a két testvért az utamon találtam!
— Ön csak örökre a régi jó szívű ember marad.
— Ha már az ember kénytelen vele, hogy szíve legyen. akkor mégis többet ér, ha ez a szív jó, ugyebár, Benett ur?
— És milyen kedélyes mosoly kíséretében mondta Hog Sylvius és szókát az érdemes kereskedőnek!
— Es most, Benett ur, — folytatá, — ne higgye, hogy csak szerencsekívánatok elfogadása miatt jöttem önhoz ... Nem! egészen más ok hozott ide.
— Szolgáltatára állók.
— Ön tudja, ugyebár, hogy Hanzen Hulda és Joel segítsége nélkül a Rjukanfosz, ha egyáltalában valamit, még akkor is csak legfeljebb a holttestemet adta volna vissza, következőleg nem volna szerencsém önre ma láthatni ...
— Igen, igen ... tudom — felelé Benett ur. — A hírlapok leírták az ön kalandját ... És valóban a két bátor testvér megérdemelte volna a főnyereményt!
— Ez az én véleményem is. De miután az most már lehetetlen, nem akarnám, hogy az én

Benett ur ennél fogva valódi gondviselése mindazon utazóknak, a kik Skandináviát meglátogatják. Krisztiania teljességgel nem nélkülözhetné ezt az univerzális embert.
— És *apropos*, Hog ur, — mondá, — remélem, hogy megtalálta Tinositban a hintőt, a melyet oda rendelt.
— Miután ez iránt önnek irtam, Benett ur, bizonyos voltam felőle, hogy a kifizető órában ott lesz.
— Ön nagyon kegyes, Hog ur. De levele értelmében önök hárman lehettek? ...
— Valóban hárman voltunk.
— És a másik két utas?
— Ők is megérkeztek tegnap este velem együtt jó egészségben és a *Victoria* szállodában várnak rám, a hova egészen indulófélben vagyok.
— Ezek az utasok talán csak nem ...
— De sőt épen ők, Benett ur ... De kérem, ne szóljon erről senkinek. Nem akarom, hogy megérkezésük már most köztudomásra jusson.
— Szegény leány!
— Bizony, sokat szenvedett!
— És ön azt akarta, hogy jelen legyen a sorshuzáson, noha már nem volt birtokában a sorsjegy, a melyet a jegyese hagyományozott neki.
— Nem én akartam, Benett ur, hanem Ole Kamp akarta és önnek is csak azt felelhetem, a mit mindenkinek feleltem: Ole végakarátát teljesíteni kell.
— A mit ön tesz, az mindig helyes, kedves Hog ur.
— Hagyjuk a bókákat, Benett ur.
— Nem akarok bókákat mondani, de a Hanzen családra nézve mégis nagy szerenese, hogy önt az útján találta.
— Rám nézve még nagyobb szerenese volt, hogy a két testvért az utamon találtam!
— Ön csak örökre a régi jó szívű ember marad.
— Ha már az ember kénytelen vele, hogy szíve legyen. akkor mégis többet ér, ha ez a szív jó, ugyebár, Benett ur?
— És milyen kedélyes mosoly kíséretében mondta Hog Sylvius és szókát az érdemes kereskedőnek!
— Es most, Benett ur, — folytatá, — ne higgye, hogy csak szerencsekívánatok elfogadása miatt jöttem önhoz ... Nem! egészen más ok hozott ide.
— Szolgáltatára állók.
— Ön tudja, ugyebár, hogy Hanzen Hulda és Joel segítsége nélkül a Rjukanfosz, ha egyáltalában valamit, még akkor is csak legfeljebb a holttestemet adta volna vissza, következőleg nem volna szerencsém önre ma láthatni ...
— Igen, igen ... tudom — felelé Benett ur. — A hírlapok leírták az ön kalandját ... És valóban a két bátor testvér megérdemelte volna a főnyereményt!
— Ez az én véleményem is. De miután az most már lehetetlen, nem akarnám, hogy az én

Benett ur ennél fogva valódi gondviselése mindazon utazóknak, a kik Skandináviát meglátogatják. Krisztiania teljességgel nem nélkülözhetné ezt az univerzális embert.
— És *apropos*, Hog ur, — mondá, — remélem, hogy megtalálta Tinositban a hintőt, a melyet oda rendelt.
— Miután ez iránt önnek irtam, Benett ur, bizonyos voltam felőle, hogy a kifizető órában ott lesz.
— Ön nagyon kegyes, Hog ur. De levele értelmében önök hárman lehettek? ...
— Valóban hárman voltunk.
— És a másik két utas?
— Ők is megérkeztek tegnap este velem együtt jó egészségben és a *Victoria* szállodában várnak rám, a hova egészen indulófélben vagyok.
— Ezek az utasok talán csak nem ...
— De sőt épen ők, Benett ur ... De kérem, ne szóljon erről senkinek. Nem akarom, hogy megérkezésük már most köztudomásra jusson.
— Szegény leány!
— Bizony, sokat szenvedett!
— És ön azt akarta, hogy jelen legyen a sorshuzáson, noha már nem volt birtokában a sorsjegy, a melyet a jegyese hagyományozott neki.
— Nem én akartam, Benett ur, hanem Ole Kamp akarta és önnek is csak azt felelhetem, a mit mindenkinek feleltem: Ole végakarátát teljesíteni kell.
— A mit ön tesz, az mindig helyes, kedves Hog ur.
— Hagyjuk a bókákat, Benett ur.
— Nem akarok bókákat mondani, de a Hanzen családra nézve mégis nagy szerenese, hogy önt az útján találta.
— Rám nézve még nagyobb szerenese volt, hogy a két testvért az utamon találtam!
— Ön csak örökre a régi jó szívű ember marad.
— Ha már az ember kénytelen vele, hogy szíve legyen. akkor mégis többet ér, ha ez a szív jó, ugyebár, Benett ur?
— És milyen kedélyes mosoly kíséretében mondta Hog Sylvius és szókát az érdemes kereskedőnek!
— Es most, Benett ur, — folytatá, — ne higgye, hogy csak szerencsekívánatok elfogadása miatt jöttem önhoz ... Nem! egészen más ok hozott ide.
— Szolgáltatára állók.
— Ön tudja, ugyebár, hogy Hanzen Hulda és Joel segítsége nélkül a Rjukanfosz, ha egyáltalában valamit, még akkor is csak legfeljebb a holttestemet adta volna vissza, következőleg nem volna szerencsém önre ma láthatni ...
— Igen, igen ... tudom — felelé Benett ur. — A hírlapok leírták az ön kalandját ... És valóban a két bátor testvér megérdemelte volna a főnyereményt!
— Ez az én véleményem is. De miután az most már lehetetlen, nem akarnám, hogy az én

Benett ur ennél fogva valódi gondviselése mindazon utazóknak, a kik Skandináviát meglátogatják. Krisztiania teljességgel nem nélkülözhetné ezt az univerzális embert.
— És *apropos*, Hog ur, — mondá, — remélem, hogy megtalálta Tinositban a hintőt, a melyet oda rendelt.
— Miután ez iránt önnek irtam, Benett ur, bizonyos voltam felőle, hogy a kifizető órában ott lesz.
— Ön nagyon kegyes, Hog ur. De levele értelmében önök hárman lehettek? ...
— Valóban hárman voltunk.
— És a másik két utas?
— Ők is megérkeztek tegnap este velem együtt jó egészségben és a *Victoria* szállodában várnak rám, a hova egészen indulófélben vagyok.
— Ezek az utasok talán csak nem ...
— De sőt épen ők, Benett ur ... De kérem, ne szóljon erről senkinek. Nem akarom, hogy megérkezésük már most köztudomásra jusson.
— Szegény leány!
— Bizony, sokat szenvedett!
— És ön azt akarta, hogy jelen legyen a sorshuzáson, noha már nem volt birtokában a sorsjegy, a melyet a jegyese hagyományozott neki.
— Nem én akartam, Benett ur, hanem Ole Kamp akarta és önnek is csak azt felelhetem, a mit mindenkinek feleltem: Ole végakarátát teljesíteni kell.
— A mit ön tesz, az mindig helyes, kedves Hog ur.
— Hagyjuk a bókákat, Benett ur.
— Nem akarok bókákat mondani, de a Hanzen családra nézve mégis nagy szerenese, hogy önt az útján találta.
— Rám nézve még nagyobb szerenese volt, hogy a két testvért az utamon találtam!
— Ön csak örökre a régi jó szívű ember marad.
— Ha már az ember kénytelen vele, hogy szíve legyen. akkor mégis többet ér, ha ez a szív jó, ugyebár, Benett ur?
— És milyen kedélyes mosoly kíséretében mondta Hog Sylvius és szókát az érdemes kereskedőnek!
— Es most, Benett ur, — folytatá, — ne higgye, hogy csak szerencsekívánatok elfogadása miatt jöttem önhoz ... Nem! egészen más ok hozott ide.
— Szolgáltatára állók.
— Ön tudja, ugyebár, hogy

az is. De egyelőre mégis megvásárolom a karikákat és a keresztet... Utóvégre is, az én kis Huldám is férjhez mehet valaha!... Oly jó és bájos leány, hogy kétségkívül lesz még alkalma ezeket az ékszerket értékesíteni. Tehát annyiban maradjunk, hogy megveszem és elviszem magammal.

— Jól van, Hog úr.
— Nem lesz szerencsénk önt a sorshuzárnál látni, Benett úr?
— Minden bizonynyal ott leszek.
— Azt hiszem, hogy érdekes lesz.
— Kétségkívül.
— Tehát a viszontlátásig, Benett úr.
— A viszontlátásig, Hog úr.
— Nini! — mondá a tanár, megállván egy kirakat előtt. — Ezt a két csinos gyűrűt még nem is láttam ezelőtt.

— Oh! ezeknek nem veheti hasznát, Hog úr. Ezek jegygyűrűk, a melyeket a lelkész a mátkapár ujjára huz a szertartás alatt.

— Igazán?!... Se baj, mégis viszem. A viszontlátásig, Benett úr, a viszontlátásig!
Hog Sylvius távozott és könnyű léptekkel, — szinte egy húsz éves fiatal ember léptével, elindult a Victoria-szálloda felé.

Mikor a fogadó lépcsőházába lépett, mindezekelőtt e két szót pillantotta meg: *«Fiat Lux!»,* a melyek domború betűkkel voltak felirva a légszusz-lámpára.

— Ejnye! — mondá magában, ez a latin felírás ugyancsak alkalomszerű! Igen! *Fiat lux!*... *Fiat lux!*

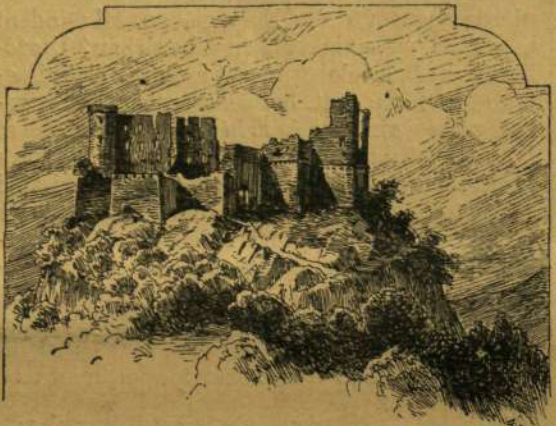
Hulda a szobájában volt, az ablak mellett ült és várt. A tanár kopogtatott az ajtón, a mely azonnal megnyílt.

vius. — Azt hinné az ember, hogy Dálban van, Hanzenné asszony fogadóiban.

És miután a szája egyből volt elfoglalva, nyájas szeméi mosolyogtak, a mennyire szemek épen mosolyogni képesek.

Joel és Hulda hiába igyekeztek volna magukat beletalálni ebbe a vig hangulatba, semmiképp se sikerült volna nekik és a szegény leány alig evett valami keveset. Mikor a reggeli elvégződött, Hog Sylvius így szólt:

— Kedves gyermekeim, valóban rosszul cselekedtetek, hogy nem láttatok jobban hozzá, mert a reggeli határozottan kitűnő volt. De utóvégre, nem erőszakolhattalak benneteket. Hanem hát, ha nem reggeliztetek, annál jobban fogtok ebédelni. A mi engem illet, csakugyan nem tudom,

HUSZT VÁRA.

EGYVELEG.

* Házasság próba után. Washingtonban egy gazdag 70 éves nő hirlap útján keresett oly férjet, ki kitűnő whistjátékos. A jelentkezőket szigorúan megvizsgálták e tekintetben s a nyertes ifjú férje lett a nőnek s elatában 100,000 dollár kamatai felett korlátlanul rendelkezik s a nő halála után ezt az összeget örökölni fogja, egyedül feltétl az volt, hogy a férj minden este kivétel nélkül nejevel kettesben whistet kártyázzon.

* Pápaszem-misszió cím alatt new-yorki jótehető hölgyek egyesületet alakítottak, melynek egyedül célja elgyengült szemű szegényeket ingyen cseleszerű pápaszemekkel látni el.

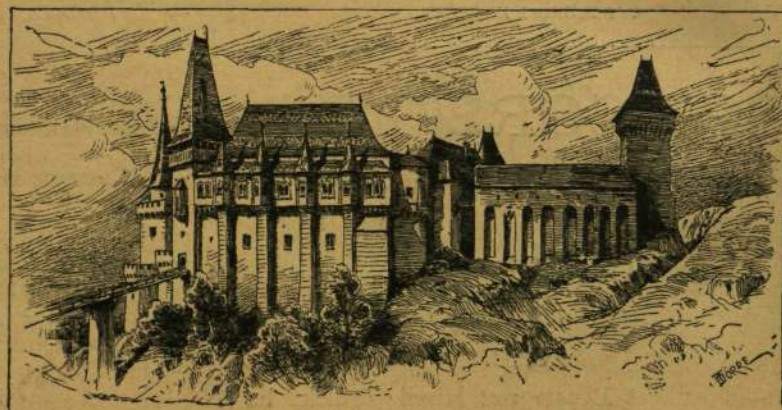
* Alpesi virágok szépen tenyésznek most a londoni Regentpark növény-kertjében. Legkedveltebbek a kanadai indiánok «kvomas»-a s a mi hegyeink híres «Edelweiss» gyopára.

* Az orosz irodalom 1887-ben. Egy pétervári hirlap a következő adatokkal ismerteti az 1887-iki orosz irodalmat: Tavaly Oroszországban, Finnországot nem számítva, összesen 7336 irodalmi munka jelent meg, 24.403.242 példányban. Ezek közt legtöbb volt a tankönyv, azután következnek a szépirodalmi s tudományos munkák. Az utóbbiak közt legnagyobb számmal a hittudományi munkák voltak képviselve. A szépirodalmi művek közül legtöbb példányban, majdnem másfél milliónyi számban Puskin művei keltek el, utána következnek Tolstoj 677,600, Krylov 50,000, Gogol 40,000, Turgenyev 16,000, Lermontov 15,000, Grigorovics 10 ezer és Gribjedov szintén annyi példánnyal. Tolstoj művei közül «A sötétség hatalma» című dráma 93,000 példányban fogyott el.

* Stanley afrikai expedíciójának sorsa egyre több és több aggodalmat kelt. Eddig egy Londonban, mint Brüsszelben — a Stanley-kérdés két fő érdekhelyén — a lehetőségig ragaszkodtak a kedve-

RADNÓT.

VAJDA-HUNYAD VÁRA.

— Ah! Sylvius ur! — kiáltá az ifjú leány, — és eléje ment.

— Itt vagyok! itt vagyok! De most nem Sylvius urról van szó kis Huldám, hanem a reggeliről. Olyan éhes vagyok mint egy farkas. Hol van Joel?

— Az olvasóteremben.
— Jól van! Elmegegy érte! Ön is jöjjön utánunk mielőbb, kedves gyermekek.

Hog Sylvius távozott Hulda szobájából és lement Joelhez, a ki szintén várta őt, de kétségbeesetten. A szegény fiu megmutatta neki a *Morgenbladet*-t. A *Telegraph* parancsnokának sürgönye semmi kétséget sem hagyott fenn a *Viken* végelpusztulása iránt.

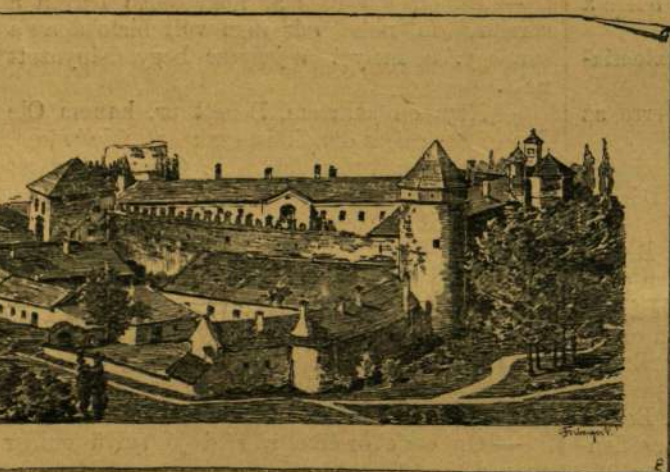
— Hulda nem olvasta? — kérde a tanár élénken.

— Nem, Sylvius ur, nem! Jobb elrejteti előle azt, a mit ugys nagyon korán meg fog tudni.

— Igaza van, barátom!... Menjünk reggelizni. A legközelebbi perczben mind a hárman egy külön asztalka körül ültek. Hog Sylvius nagyon jó étvágygyal evett.

Egyébiránt a reggeli nemesak kitűnő, de oly bőséges is volt, hogy akár ebédnek is beillt volna és a következő fogásokból állt: hideg sörleves, citromszelével, kenyérmorzssával behintett fahéjdarabok, lazac cukros fehér mártásban, reszelt kenyérhéjban sült borjuszlet, angol módra készült roastbeef fűszerezett salátával, vanília-fagyalt, csukorban főtt burgonya, málna, cseresznye ésogyoró és hozzá kitűnő Saint Julien.

— Pompás!... pompás!... ismétlé Hog Sylvius ajkain.

A THÖKÖLY VÁR KÉSMÁRKON.

KÉPEK THÖKÖLY IMRE ÉLETRAJZÁHOZ.

képes leszek-e ma este versenyre kelni veletek? — És most itt az idő, felkelni az asztaltól.

A tanár már is felkelt és átvette a kalapját, melyet Joel nyújtott oda neki, midőn Hulda megállítá e szókkal:

— Sylvius ur, ön még mindig ragaszkodik hozzá, hogy elkísérjem?..

— A sorshuzáshoz?.. Minden bizonynyal ragaszkodom hozzá, kedves leányom, még pedig nagyon.

— Nagyon kinos lesz rám nézve!

— Elismerem, hogy nagyon kinos lesz. De Ole úgy akarta, Hulda, hogy ön jelen legyen ezen a sorshuzáson és Ole akarátát tiszteltben kell tartani.

Ez a frázis határozottan refrainné lett Hog Sylvius ajkain.

(Folyt. köv.)

zőbb felfogáshoz, de ez mindinkább tért veszít, mivel Stanleynek és társainak sorsáról a legesekélyebb hír sem érkezik. Az egyre jobban növekedő aggodalmak jeléül kell tekinteni, hogy Mackinson, az Emin pasa felkeresésére alakult társaság elnöke és Winton ezredes, a Kongo-államok volt kormányzója, a napokban Brüsszelbe érkeztek, hogy a Stanley-expedíció sorsáról II. Lipót királlyal tanácskozást tartsanak. Kedvezően jel aztán az is, hogy a Stanley felkeresésére induló vállalkozók száma folyton emelkedik. Nemrég Kongo-állam küldött ki ily célból expedíciót, mely Nilis és Hanneuse belga tisztet vezetés alatt az Ahrwimi folyam felé haladt, hogy itt kutassa Stanley nyomát. A napokban indult utnak hasonló célból a kieli dr. Mangold Gusztáv, ki a saját költségén utazik, de a Kongo-állam részéről minden szükséges támogatásban részesülni fog.

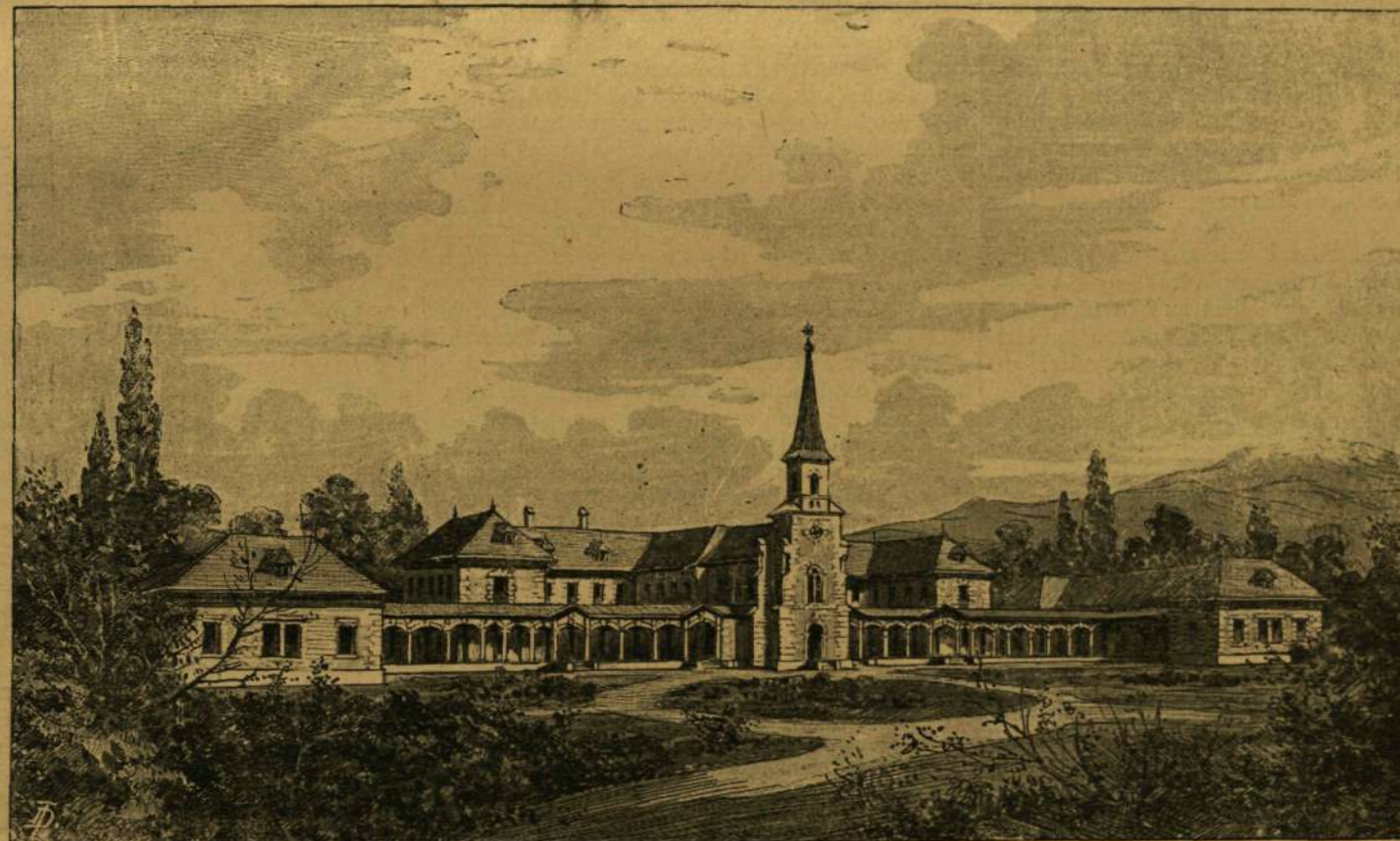
* A fény árnyai. Az irigylet London, Páris árnyoldali rég ismeretese. A hivatalos kimutatások pedig folyton szolgálnak új adatokkal. Londonban tavaly harminczet ember halt meg éhen, Párisban pedig, a rendőrség, legújabb kimutatása szerint, 5000 valóságos koldus van, nem számítva a szemérmes kéregetőket. A párisi koldusok közt sok az idegen is és feltűnő, hogy a rendőrség első helyen a magyarokat említi. Vannak aztán oláhok, oroszok s még szerencsének is.

Selyemből szőtt könyv. Lyonban Roux könyvkereskedő 10 frankos fizetésben oly könyvet ad ki, melynek úgy lapjai, mint betűi selyemből vannak szöve. A mise szertartását és imákat tartalmazó mű összesen 25 fizetre van tervezve, melyekből már 15 megjelent. Egy-egy fizet azonban csak két lapra terjed, melyek fehér selyemből készültek, míg a betűket és díszítményeket fekete selyemből szőtték.

AZ ISTVÁN-TELKI IPAROS- ÉS KERTÉSZ-KÉPZŐ INTÉZET RÁKOS-PALOTÁN.

Századunknak jó vezérszellemé, az emberszeretet, ismét egy szép ünnepet ült e hó 5-én, ezuttal a főváros melletti kedves nyaraló helyen, Rákos-Palotán, a hol a mondott napon avatták fel ünnepélyesen a gr. Károlyi-Orezy Mária és gr. Károlyi-Korniss Klarissza urnök védnöksége alatt alakult gyermekmenedék-hely-egyesület által alapított ama szép intézetet, melyben gyámol nélkül maradt gyügyermekeket nevelnek és képeznek ki a kertészetben, földmívelésben, sőt egyes iparágakban is.

Ez intézet ott áll az osztrák-magyar államvaspálya rákos-palotai induló házának közelében, a boldogult gr. Károlyi István által az országos gazdasági egyesületnek ajándékozott, s épen ezért az ő nevével nevezett telken. Egy szép emeletes épület ez, a sík vidékre messzire ellátzó díszes tornyonyal s mintaszerű berendezéssel. Az épülethez Ybl Miklós építész készítette a tervet, melynek kivitele százere forintba került. Ez összeghez gr. Károlyi Sándorné is jelentékeny részzel járult, azonfelül gyűjtéseket rendezett, s a kormány és a főváros is tetemes összeget adott, míg végre 1882-ben megkezdék az építkezést. A főépület

AZ ISTVÁN-TELKI IPAROS- ÉS KERTÉSZ-KÉPZŐ INTÉZET RÁKOS-PALOTÁN.

1884-ben elkészült, s az első 12 növendéket elhelyezték benne. Most elkészült a többi helyiség is. Van ott hat osztály elemi népiskola, négy évi tanfolyam kertésziskola, s külön iparoktatás. Száz növendéket fogadhat be az intézet. Ezek 6 éves korukban vallás különbség nélkül vétetnek föl, és pedig első sorban a budapesti első gyermekmenhely-egylet ápoltnai közül s csak ha hely van, más árvák és lelencek, vagy fizetéses növendékek is. A növendékek az intézetben 18 éves korukig maradnak. A kertészet, földmívelés gyakorlására terjedelmes terület csatlakozik az intézethez. A háztartás és a 6—9 éves gyermekek gondozása és tanítása az intézetben alkalmazott paullai Szent Vinczéről nevezett szerzetesnőkre van bízva. A vallás-erkölcsi ügyek kezelője a katolikus növendékekre nézve az intézeti lelkész, a nem-katolikus vallású növendékek saját felekezeti lelkészétől részesülnek hittani oktatásban.

A felavató ünnepélyen, e hó 5-ikén délután számosan jelentek meg. Károlyi Sándorné grófné elnököt az intézet igazgatója, Tanács fogadta a tanári kar élén. Ezután az intézet kápolnájában ünnepi «Te Deum»-ot tartottak. A tulajdonképeni ünnepet Novák titkár nyitotta meg, felolvassa az intézet történetét. Utána Niday Ferencz, a nemzeti színhalom tagja elszavaltá Várady Antalnak ez alkalomra irt költeményét, mely után az intézet

tanulói «Szózatot» énekeltek. Megtekintették a jelen voltak a kertészetet is, mely a jó hasznót hajtó konyhakertészetben mintaszerű.

E maga nemében hazánkban páratlan intézetben tett látogatását következőleg írja le lapunk egy barátja:

Egy szép tavaszi nap délutánján beléptünk a terjedelmes kertbe, s bekopogtattunk az igazgatóhoz, hogy az intézet megtekintésére engedélyt kérjünk. A nyájas lelkész azonnal rendelkezésünkre bocsátott egy esomó nyomtatványt, melyből a «budapesti első gyermekmentő-egyesület iparos- és kertész-képző intézet» keletkezésének történetéről, céljáról, berendezéséről s a benne elfogadott nevelési és oktatási rendszerről kellő tájékozást szerezhettünk. Aztán kivezetett az épület folyosójára, melynek ablakából a kert pázsitjában és lombzatában s a mögötte elterülő nyári lakok díszes csoportjában gyönyörködhettünk. Szíves kalauzunk kinyitotta a folyosóra nyíló különböző helyiségeket, s így megláthattuk a tisztán tartott és jól szellőztetett hálómosakodó-, fürdő- és ruharakodó-helyiségeket. Kérdésünkre, hogy mindezt ki tartja rendben, azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az intézet növendékei magok. Ágyát mindenki maga veti meg, holmiját, felső ruházatát maga tartja tiszt-

leit keret alatt. A teremben a kertész-növendékek egyik részét szakmájok elméletének tanulásával láttuk elfoglalva. Az igazgató megmagyarázta, hogy a kertész-növendékek a gyakorlati és elméleti tanítást osztály szerint felváltva nyerik, mert a főcél a kert, s ennek érdeke parancsolja így.

Néhány lépcsőn áthaladva, a szabadba jutottunk, a hol murvás helyen a nyári tornaeszközöket láthattuk fölállítva. Délre ettől kis halmon van a főkertész lakása bokor-díszítésű pázsitok közt. Mellette jobbra az épület déli homlokzata előtt van a főkapu, mely tágas csarnokkal a fölépésére nyílik. A kaputól balra áll a harangláb, melyen a hetes épen a négyórai három-verse csöngette. E munkára mindegyik fiu mindig hetes szeretne lenni.

A kertből, mely az épülettől délre terül el, épen ekkor jött elő az addig ott gyomláással vagy öntözéssel elfoglalt második csapat, vezető tanítójával együtt. Nyomban utána együvé sorakoztak a kertész-növendékek mind az osztályteremből, mind a kertből. A csemettyű szavára t. i. a főépület nyugati felét láttuk melegevnedni. A hetesek véka alatt líhegy nagy kenyereket osztogattak szét. Jól járt, akinek szegése vagy gyűrűje jutott; de a többi sem panaszkodhatik, hogy a kenyérszotogató növendék kése

valami nagyon vékonyat fogna. A kenyér karajok csakhamar eltűntek. Ez volt az oszonna.

De ime a második csapat is sorakozik és az egyik tanító kinek-kinek kiszemeli a maga munkáját: «Ti ketten szemet hordtok, ez meg ez a folyosót tisztítja, amazok a kert utait gereblyézik stb. stb.» A harmadik csapatnak az az osztálya, mely kiinn dolgozott a szaktanító vezetés alatt az iskola termébe megy, a másik a kertbe, ahol az iskolát-végzett kertészsegédeknek vagy a főkertésznek utasítása szerint foglalkoznak. Az első csapat kivonul a játszó helyre.

Szíves kalauzunk ezután a kertbe vezetett, a hol a kerges-tenyerű főkertésszel ismertett meg. E férfiu, a kit az intézet védasszonya Párisból a híres Vilmorin ajánlatára hívott meg, a növendékek és néhány munkás segédkezővel a rengeteg haszonkertet gondozza, mely egymaga három hektár, azaz három akkora, mint az Erzsébet-sétánykert Budapesten. Az itt található üvegházak, gözzel melegített hajtatók egész sorozatai, a vasszerkezetű, kettős-üvegezésű és boltos tetejű legújabb francia díszes üvegházak, a különböző formára nevelendő vagy nevelt apró gyümölcsfák száza, melyek nemes fajokat teremnek, — egész tömkeleg, s mind ennek ellátásához igazán értelem és ügyes kéz kell. Növendékeinek arcát a nap verő sugarai épen úgy megbarnítják, tenyerüket a föld rógei egészen azoképen kérgezik, mint magáét a főkertészet. Kivált segédei, a kik

a képesítő vizsgálat után még egy évig kötelesek a kertben maradni, buzdulnak föl igazán vezetőjük példáján. Az egyik a törpe gyümölcs-palmetákat, piramisokat, orsófákat vagy kordonokat nyesegeti hallongva, a másik az üvegház 30 fokú melegében és a hozzájuk csatlakozó nap hevében a pálmafák palántáit tűzdeli, a harmadik a dinnye hajtásait heréli és a szamóczáknál dolgozókra ügyel fel, hogy a pirosló termelvény minőségét ne vizsgálják felül. A magasabb osztálybeli növendékek hol földet talicskának, hol új ládát raknak össze, hol az eladásra való terméket szedik, tisztítják, kötözik, elrakják vagy szakszerű pontossággal és finomsággal csomagolják. A főkertész neje a csomagokat és kosarakat átveszi és Budapestre kocsikáz velök. Egyik növendék pedig a hajtatott finom-dinnye vagy szamócza lédikáit vízi postára, hogy megrendelők Keszthelyen, Kassán vagy Terebesen holnap déle fel is találhassák.

A főkertész verejtékét törülgetve elpanaszolja, hogy a kerti termékeknek vám nélkül való behozatala óta a mivelés egyes ágait egészen abba kell majd hagyni s a főfigyelmet oly termékekre fordítani, a melyek gyors fonyadásuk, vagy egyéb romlásuk veszélye miatt hosszú szállítást nem bírnak ki. Szerenésnek, hogy Itáliában az ilyeneket, a nemesebb téli magházas-gyümölcsöt nem igen termelik. Csak így volt lehetséges, hogy ez idén csak a szamóczáért vagy kétezer forint már befolyt és hogy a kert saját maga tartja fönn magát.

Visszafelé fordulva, megnéztük a virágos kertet is, melynek számos érdekességei közt a véd-asszony által hozott Vilmorin-féle legújabb gyönyörű árvácskák szögelték le figyelmünket. Az üvegházak fűtésének, szellőzésének és árnyékolásának berendezése is megérdemli a szakértő figyelmét.

Ezután a gazdasági udvarba megyünk át, melynek gondját az apácánövérnek egy-két cseléddel osztják meg. E mellett az iparostelepen a szabó- és varga-műhelyben dolgozó mestert és az iparos-növendékeket látjuk szorgalmasan öltögetni, tisztogatni.

Majd meg a gépészhez nyitunk be, aki az óraigazítást befejezve és a vízvezeték gépének működését megvizsgálva, műhelybe megy át, hogy a kertész-növendékek egyikének a csomagolás és gyöngylövés készítését mutassa meg, amit ez gyorsan felfogva, vezetőjének meglegedésére végez el.

A sok nézni valóba belefáradva jól esik az intézet kápolnájának hangos-szaru kis harangját hallanunk. Tisztes vezetőnk meg a főépület nyugati oldalának földszintjén elhelyezett, kis és nagy ebédlőt s a váró-szobát mutatja meg, nemkülönben a pince-helyiségeket, a mellettük elterülő mosókonyhát. A betegeket szobáját üresnek találjuk.

Sok „jó szívnek” kellett együvé működni, hogy az emberszeretethez e temploma, az embermentésnek e paradicsomi kis szigete létrejöhön. De sikerült. Most hatvanhárom, máskülönben nyomornak s tán elpusztulásnak kitétt egzisztenciát talál benne menekedő, ellátást, oktatást s egész életét biztosító oly szakképzettséget, mely hazánkban teljesen el volt hanyagolva, úgy, hogy külföldről kellett hoztatni a valóban képzett kertészeket, kik most e helyen a hazai éghajlati és talajviszonyok ismeretében növekedve, jobban is fognak tudni megfelelni az itt rájuk váró földadatoknak, mint az ezek felől teljesen tájékozatlan idegen.

S ha meggondoljuk, hogy hazánk mennyire birtokában van azoknak a föltételeknek, melyek mellett az országot egy nagyszerű kerte várászhathatnók: szembeötlő lesz, hogy e telepen az emberszeretettel oly hivatást teljesít, mely egyúttal nemzetgazdasági tekintetben is megbecsülhetetlen, különösen most, midőn földművelési viszonyainkban gyökeres átalakulás kell keresztülmenni, hogy a külföldi versenyen szemben diadalmasan megállhassanak.

A JÓ-SZÍV KORZÓJÁRÓL.

Hip! Hip! Hurr! Go ahead! Metallist for ever!

Ez volt a végszó, melylyel a múlt hetek eseményei léleptek az idő szinpadára, hogy az ostar utolszor mozdult a jockey ideges kezében s a nemes állatok minden izmukban reszketve feszítették tagjaikat az utolsó döntő futamra, míg a

totalizátorok zsvajgó népe bomlott rendben tolongott a győztes köré. S azzal a tavaszi meeting emlékezetes napjainak lásás izgalma is a múlt lett s a főváros képe újra fölvetve szokott fizionómiáját.

Mindössze is semmi új. Hogy a külföld újában mind magasabb súlylyal terheli a magyar lovakat a handicapban, s hogy nem tartozik a ritkaságok közé az sem, hogy az angol gyepen a legnagyobb súlylyal, 3—5 kilogrammal nagyobb teherrel futnak mint versenytársaik, holott harmadfél kilogramm súly 1600 méternyi távolban egy egész hossz differenciát eredményezhet — mindez mindenesetre hízogó lehet lovainkra. De a mi az ideai mérkőzést illeti, mintha a kemény tél kissé megviselte volna kondíciójukat, mintha kedvezőtlen lett volna fejlődésükre, s hátráltatta volna a train lefolyását. Legalább nagy és feltűnő sikerek az idén alig voltak jelezhetők. Hiába kerestük volna egy *Kisbér* pártját, mely a Buccaneer-ivadékok híret s árát Európá-szerte megalapította, hiába egy Kincsemét, mely gazdájának a realiskola-utcai palotát szerezte, s melyért Blaskovich annak idején Czetvertinszki herceg 80,000 márkáját visszautasította. Mintha a nagy, a klasszikus nemzedék itt is kihalt volna s törpe epigonok váltották volna fel helyüket, amazok büszke ambíciója nélkül, szerény középesség kvalifikációjával.

A esöméri-utáni Aranycsapat a „Jó-szív” bazar aranyhídja kötötte össze a korzóval. Csak az exotikus nevű és alakú cifra hintókat váltották fel a szerényebb mindennapi fogatok, melyeknek bakjain, a kiállítási kapu előtti térségen, este 6-tól 10-ig komolyarozu groomok ülnek mellükön szabályszerűen összefonott karral, s cötelette-szakállu paradékosok, térdeikre kimért szög alatt fektetett hosszú ostaral, míg a sürfi háttért kuszált összevisszaságban foglalja el a fiakkerek táborá s itt-ott egy-egy számozatlan *bércocsi*.

A számozatlan! . . . Ez is egy mottó a modern élet kellő közepéből. A kifelé fordított hazugság! Avagy nem számozatlanon járnak-e minden tetteink és gondolataink? Az érték levett vagy elleplezett száma nem ott kísért-e mindenütt az élet farszót hajszájában s a robogó hintó által fölvert por nem arra való-e csak, hogy a bámuló tömeg érzeit elvakítsa? Az erkölcsi képmutatás rendszere ott kezdődik, a hol a számozatlan, s ott végződik, a hol egy jól talált lövés által lyukasztja hazug szövegét, mint azt a minapi szomorú eset tanította.

Nos, ez a szomorú eset, úgy látszik, cseppet sem zavarta meg a korzó előkelő népének jó indigestióját. Ez az a világ, melynek forgása pillanatig sem szünetel, s melynek népe nem ér rá elmélkedve állni meg egy nyitott sir tanulságai előtt. Ah! a nagy világnak nincs szíve. Kíváncsi munkája mellett, székén görnyedve, bírsni szerény sorban ér végzeté, utána hátra marad még a rokonszenv egy emléke, mely szorosabb köréhez visszafűzi. Csak a nagyvilág elbukott hőse felett kavarog kaczagva tovább az élvek vad forgataga; csak ebben a világban, melyben mindenki mindenkitől idegen, tűnik tova az utolsó elguruló aranyalmá mindaz, mi az emberben örökévaló és isteni. Fényes buborék szét-pattanása. Hideg lecke a hátul maradónak, kik halgatva, ártatlan arccal dugják zsebre a szomorú eset tanulságait, s úgy tesznek, mintha semmi közük sem volna az egészhez.

Óh, mert ezek a »barátok», kik körül rajonganak a népszerűség tetőpontján, rendszeren átkozottul okosabbak nálunk. Elvezetnek a mámor asztalához, de ajkuk csak alig hogy izleli az esz-bontó italt, míg a mi poharainkat csordulig töltik vele, s hideg mosolylyal nezik józanságuk bántó szemüvegén át, mint vesz erőt a bódulat érzeinkben. Szívesen látnak oly meredélyek felett himbálozni, hova nem mernek követni, s biztató tapsaik mind tovább, tovább bátorítanak — egész a nyaktörésig. A mosolygó hóhérok! De nézd csak, ha ők nyújtják kezeiket, milyen böles óvatossággal teszik, hogy az első szükséges pillanatban visszahúzzassák! nézd, hogy körülásnczolják magukat az önzés törpe filozofijának minden gyávaságával, s nézd: minden mosolyly, minden készorításuk közben, hogy virraszt halvány *Cassius*-arczaikon egy reservált gondolat, a pókfonál, melyen mindig a kellő pillanatban tudnak lyukaikba visszamenekülni.

Szomorú gondolatok. De volt is eddig még valami temetői hangulat a korzó külső képeben, földbe tűzött piszlálókó mécsével, melyek halvány fény-

esikkel öveztek a virágágyak szegélyét, mielőtt helyet adhattak volna az izzó villam diadalmas ragyogásának. Ebben a környezetben még a sétálók alakja is úgy tűnt fel mint megannyi Osiris papja, hivatásuk komor mysteriumaitól körvegyve. Láttuk pavillona egy földalatti katakomba, megakva mumiaszerű pezsgős palackok hideg tetemeivel, a váci-utca elegáns fiatal czukrásza, Kosztka pedig a komoly arcu mágus, ki az áldozati hekatombákból koczkáz-tatja remegő jóslatát a holnapi időjárásra. Csak a sétáló szépségek örök mosolyú arczán, melyek közül néhányat rajzolókat a természet után élet-hiven vetett papírra, láttuk a vigasztaló mottót felírva: *Feltámadunk!* Lesz itt még fény, ragyogás, mosoly, kedv, szellem, röpke szó, csak gyuljanak fel a Siemens-lámpák, addig pedig hadd vigasztaljon az, hogy végre a jótékony-ság is szerényen elrejtőzve lobogó mécsese a szíven, mely nem keres feltűnést s csak önmagában bírja jutalmát.

Denique az ember — ez a csodálatos összetételű gépezet, mindenre képes — még jó cselekedetre is, feltéve, hogy bazároknak, kiállító-sokban, hangversenyekben gyakorolhatja. Szó sincs róla, szép és lélekemelő ezeket az igéző hölgyeket látni, a mint a pazarlást erénynyé szentesítik a könyörületesnek abban a templomban, melynek oltárát imént állították körül a „Jó szív” tünderei. De mennyivel szebb és lélekemelőbb még azokra a régi szabású büszke úrnőknek gondolni, kiknek méltóságos termete megkörnyezte a kunyhó ajtajában, mint a bibliai önmeg-alázkodás megelevenített symboluma, míg jöttek kezeik titkon és látatlanul csuszatták a szeretet alamizsnáját a remegve kitért markokba. Ma mindezt másképp csináljuk. A jótékony-ság allegóriája többé nem az evangéliumi szamaritánus részvételt meghajló alakja — ez régi és kopott chablon, — hanem valamely világi, a ki a közvélekedés áldozandó körüljelíti a termet egy ünneplott szépséggel; mulattat és maga is mulat azon hiszemben, hogy a szegényeknek végre is egyre meg, hogy milyen forrásból ered a segély s egyik sem kérdi, honnan fakad az enyhe csepp, föltéve, hogy eloltja szomját.

Nos, ez a szomj talán el is lesz oltva valahogy. De mennyi olthatatlan szomj támad rögtön nyomába ott a korzó sétatujnán, melyeket a perszelő tekintetek heve gyújt lángra! Hogyis ne? Budapest világhírű szép hölgyeinek láthatása — pot-tom harminez krajczár belépti díjért! — Nemde nem is olyan drága? — ha mindjárt ott iry-gedik is e gyönyörű mozgó tárlat minden egyes »tárgya» mellett az intő felirat: »Kértek semmihöz nem nyulni.»

De azért egy-egy Hymen belső ügyeibe avatott fővárosi Mezősítő társaságban — s hány van ilyen a korzón! — érdekes megfigyeléseket lehetne tenni a szépség ez élő kirakata előtt. Ott, az a szűzi pompája első feltárlásában ragyogó szöke ifju szépség milyen büszke öntudattal hordozza homlokán a csábító szót: »*Eladó!*» S mellette annak a karcu finom alaknak, kecesesen hullámozó mozdulataival, pajkos tüzi zemei égő feketeségével, nem-e mindenki tudja, a mit jegy-gyűrtje is elárul, hogy ott lóg le lát-hatatlan táblácskájáról a boldogító felirat: »*Meg-vette X. X.*» Mennyi kíváncsi szem fordul léptei után, keresve a boldog tulajdonost, az irigység elfojtott érzetével, melyet fokoz még az a tudat, hogy ez a czikk, fájdalom, többé már nem *után-rendelhető.*»

Ime, a korzó epigrafusai! Ezek a javíthatlan pletykálók azonban néha sok olyat is elárulnak, a mire névne nekünk diszkreziót kell tartanunk. Ki merné elmondani például, hogy az a harmincz nyarat túlhaladott, mely gyászt affektáló hölgy ott egy félreeső pad zugában tulajdonképen: »*hors concours?*» Vagy . . . de kell-e még több is? A nagy effektusok még csak csak ezután jönnek. A korzónak még csak pár napos története van s ilyen korban az ember mindent várhat, mindent lehetének találhat.

Egy bérletjegy a korzóra: ez egy passzus a jó társaságra, egy bizonyítvány egy ajánlólevél, egy diploma a szépség és izlés, akademiájából, a tónus és elegancia kiállításából, melynek zászlója szerencsére a Józsvi és Tisza Kálmáné protektoratusa alatt áll és így minden valószínű-ség szerint nem kell tartanunk diplomáciai surlódásoktól. Egy-egy ellesett szó, egy-egy élezes

megjegyzés, mint elguruló gyöngyök, felkapva és tovább adva, szájról-szájra járnak, mint egy óriási szalonban, melynek menyezete a kék ég, bizalmas zugai a liget vén fái, s parfúme az akácok mámorító esti illata. De egy se volt oly igaz, szellemes és csattanós, mint egy ismert korosabb arisztokratáé, egy csoport mosolygó, ese-vegő hölgy társasága közepette a kioszkban.

— Furesca, — ugymond, — hogy ezelőtt harmincz évvel minden udvariasságot nyilatko-zatnak vetek; holott ma minden nyilatkozatomat csak udvariasságnak akarják venni! — Majd főleng a katonabanda, s utána hangzik a nóta, füttyszóban, suttogásban, méla tremoloval és rekedt gajdolással, kezdve a mág-nást majmoló ficusron, ki lábait lelógatva ló-hátat ül a szék támláján, s sziszegve dudor-ázza:

«Fischerin, du kleine,
Fahre nicht alleine,
Fahre nicht beim Sturmgebraus
Auf das wilde Meer hinaus»

— egész a korlátra kívülől támaszkodó város-
ligeti »habítüekig», kik már a wurstli ponyva-
énekes családja magyartításában zengik utána:

Ha - a - lászón picinyke
Ne - e - menj a veszébe.

Oh a dal demokráciája borzasztó valami. Nincs ijesztebb terrorizmus ennél, mely mosolygó, arczal, fülbemászó hangon, együgyű jó szán-dékkal ejt meg; egy ildöző démon, mely megnyergeli a zongorákat, verlikket, ott gubbaszt a soroksári sváb dörgedelmes bombardója öblé-ben, táborát ut a bokrok árnyékában, hol szerel-mes pár édeleg enyelegve, elkapja ragályát a gügyögő gyermek, a mosogató cseléd, le egész a delnő papagályig, hogy miután már tele lett vele a főváros minden zugá, s kiüldöztek, mint unott jószágot, végre valamely ábrándos vidéki szépség ajakán éledjen föl újra, s haljon el utóljára.

NESSUS.

EGY BARLANGI MEDVE CSONTVÁZA.

Az őskori állatok csontvázai közt Európában a leggyakoribbak közé a barlangi medvéé (ursus spelaeus) tartozik, mely állat, épen úgy, mint a vele egy időben élt kőkorszaki emberek, rendszeren barlangokban tartózkodott. Magyarország számos barlangjában találtak ily csontokat. Ré-gibb időkben is ismerték ezeknek az állatoknak a csontjait, bár eredetüket nem tudták s ezért sok mesét s babonát kapcsolnak össze velük. Így egy gráci orvos 1695-ben elmondja, hogy barlangokban számos csontot, fogat s négy sár-kányfejet talált (ezek a barlangi medvék koponyái) s ezekkel csodás gyógyításokat eszközölt. Az ő általa felfedezett barlangot ma is »Sárkány»-barlangnak hívják.

Igen érdekes egy ilyen ujonnan kiásott csont-közből összeállított teljes csontváz, a mint azt a jelen számunkban közölt képen bemutatjuk. A csontváz a peggaui barlangból való, mely Sti-rizában fekszik, Grácztól nem messze. Nemrég ta-láltak meg e csontvázat 5—10 hüvelyk vastag-

ságú stalachit-réteg s aztán több öl mély meszes és kovás agyag alatt, mely azt oly jól megővta az idők viszontagságaitól, hogy különösen a 20—25,000 éves koponya egy tünik fel, mintha csak egy pár évtized óta lett volna föld alatt. A koponyát s a többi csontokat több napon át gondosan simitgatták és tisztították. A koponya rendkívül jó állapotban van, kissé sárgás színű s a fogak erősen állanak benne. Maga a koponyá 20 hüvelyk hosszú, s 12 hüvelyk magas, nagyságát képünkön is jól meg lehet íteni egy mellette elhelyezett macska-koponyával összehasonlítva. Az egész csontváz kilenc lábánál magasabb, úgy hogy az élő állat legalább 10 láb magas volt, sokkal nagyobb tehát, mint a most élő medvék.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle juniusi kötete gazdag tartal-mát Hunfalvy János dolozata nyitja meg »Folyó-ink szabályozásá»-ról. A kiváló tudós beható tárgy-iserettel fejtegeti a nagyfontosságú kérdést, s figyelemben részesíti a napi sajtóban megjelent hasonló tárgyú cikkeket is. Mulhatatlanul szüksé-gesnek tartja, hogy az eddigelő végrehajtott összes szabályozásról és védelmi munkálatokról s az elért vagy jövőben várható eredményekről teljesen kime-ritő és megbízható ismereteket készüljön. A vizsábá-lyozási ügyekről fontos nyilatkozatot olvasunk a fü-zetben Hieronymi Károly szakértő tollából is. »A Tiszaszabályozásról.» A szerző sok évig államtitkár volt a közlekedésügyi miniszteriumban épen akkor, mikor a folyamszabályozásokat megkezdték s egyik vezetője e munkálatoknak. A terjedelmes tanulmány a vádakkal is foglalkozik s azok ellen védi a Tisza-szabályozást. A füzetben találjuk Zichy Antalnak a nöképző-egylet közlebbi ülésén tartott felolvasását a növevelésről, melyet oly tanulságosan fejteget s jelöli meg irányát, a háziaságot. Hunfalvy Pál is-merleti Görgey István művét: »1848 és 1849-ből.« Tisza István alaposan ir »Amerika versenyén az európai buzapiecez»-on cím alatt. — A szépirodalmat képviselők Bereczik Árpádnak »Fegyelmi ügy» című szép elbeszélést, melyet a Kisfaludy-társaságban olvasott föl, és Szász Károly műfordítása, Percy Tamás gyűjteményéből egy ó-angol ballada: »Lenor Királyné gyónása.« Alexi György »Az oláh nyelv és nemzet megalakulása»-zimen irt hosszabb közle-ményt, melyben főképen dr. Réthy Lászlónak hason-ló című könyvét bírálja. Pasteiner Gyula a régi és modern képek tárlatáról ir. »Értesítő» rokon-szenében fogadja Trefort Ágoston legújabb meg-jelent, beszédei és leveleit tartalmazó kötetét.

Acsády Ignác ismerteti a Gergely Samu és Pettkö Béla által közreadott Alvinczy Péter-féle okmánytár-t. Végül még rövid bírálat olvasható Barang-nak: »A bin» című regényéről. A »Budapesti Szemle» elő-fizetési ára egy évre 12 frt, félévre 6 frt.

A Magyar Történelmi Életrajzok idei évfolyamának harmadik füzetét veszi az olvasó a Szilágyi Sán-dor által szerkesztett, tartalmilag jeles és kiállítás-ban ideig tartó átmeneti stádium után, el lehet érni azt, hogy az operaház a folyó évre engedélyezett állami szubvenzió segítségével a megfelelő színvonalon maradjon. A bizottság ennél fogva azt indítvá-nyozza, hogy utasítsák a kormányt arra, hogy a megjelölt uton szigorú következetességgel haladjon előre és hogy mutassa ki zárszámadással a folyó évre szükségesé vált végkielégítésekre és a valószínű kiadási deficitre szükséges összegeket; az operaház jövő évi költségvetését pedig a nemzeti színházéval együttesen terjessze be.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud akadémia jun. 4-ikén az első osztály ülésezett, Zichy Antal előnkölete alatt, s a tárgyat két felolvasás tette.

Gr. Kun Géza tanulmányát az ephthalitákról *Szilády* Aron olvasta föl, előrebocsátva, hogy gróf Kun, mikor a velezenek Petrarca-féle kun-kodex kiadása közben kutatásokat folytatott, számos oly adatra talált, melyeket a kodexben nem használhat-tott föl. Ezeket nagyobb kiterjedési munkában dolgozta föl, megírva azoknak a különböző népeknek vis-zontagságait, melyek a kunokkal érintkeztek, azok-kal rokonságban álltak, hozzá füzve ezeket Magyar-ország történetéhez. A mű ezim lesz »Magyarország viszonya a kelethez és a keleti eredeti népekhez.» Egyik fejezete az ephthalitákról szól. Ezeket sok né-ven nevezik a történelmi források: a magyar történelmi

A «JÓ-SZÍV» KORZÓJÁRÓL: — A ZENE-PAVILLON ELŐTT.

kutatók azt a nevet fogadták el, melyen Kuum is foglalkozik velök. A közép-ázsiai törökségnek délre eső vidékén laktak. A tudós szerző felsorolja a róluk fennmaradt adatokat, melyek történelmi szereplőket állapítják meg. — A második előadás dr. Schreiner Mártoné (vendég) volt «Az iszlám vallásos mozgalmai az első négy században» cím alatt. Ezt Goldzieher Ignác olvasta föl. Schreiner azon befolyásokat ismerteti, melyek az iszlám első századaiban a vallásos mozgalmakat támasztották, nevezetesen azt a visszahatást, melyet a legyőzött vallások az uralkodó rendszeren belül gyakoroltak és a szekták keletkezéséhez, valamint mindenféle egyéni alkalkulásokhoz vezettek. Ezek élén oly férfiak állottak kiket a mohammedán történetírók rendszeren mint hamis prófétákat mutatnak be.

A történelmi társulat június 7-iki ülésén, b. Kemény Gábor elnöke alatt, több érdekes felolvasást hallottunk.

Thalóczy Lajosnak «Az ál-Brankovicsok» című értekezését Szadeczky Lajos olvasta föl. Az értekezés azokkal az ál-Brankovicsokkal foglalkozik, a kik magukat a szendrői Brankovics György deszpóthoz kötötték. Ez azonban már 1457-ben meghalt, s már unokájában, Vukban kihalt a fiág. Boszniában is voltak ál-Brankovicsok, a kik Brankovics György magvaszakadt unokájától, Vuktól származtatták magukat. A kancellária elhitte, hogy ők valódi Brankovicsok, s miként a magyarországi, úgy a boszniai ál-Brankovicsok is grófkák lettek. Az értekezés után Majláth Béla a borsodalmegyei helynevek visszamagyarosítás ügyében tett jelentést, kérve a társulatot, hogy a visszamagyarosítással megbízott helyi bizottság javaslata, mely az egyes borsodalmegyei községek magyar elnevezéseit tartalmazza, s melyet a magyar történelmi társulat által kiküldött bizottság is magáévá tett, elfogadjassék. A kiküldött bizottság néhány községnél magyarosabb elnevezést hozott javaslatba.

A társulat elfogadta a javaslatot s elhatározta, hogy Borsodalmegye alispánjának a legközelebbi megyei közgyűlés elé való előterjesztés végett megküldi. Ezután Thalóczy Kálmán tett jelentést jaroslavi (galicizai) kutatásáról, mire Petthó Béla «A Miske-család leveles lidája» címmel tartott felolvasást. A felolvasások után a folyó ügyeket intézték el. Seidly Sándor titkár melegen emlékezett meg a történelmi társulat elhunyt jeles tagjáról, Deák Farkasról, kiemelve érdemét. A társulat részvétének jegyzőkönyvileg is kifejezést ad.

MI UJSÁG?

A király szombaton, f. hó 9-én, egy heti tartózkodásra, Bécsből Budapestre jön, s aztán két-három napra visszatér Bécsbe, a jubileumi iparkiallítás folytatásának megtekintése végett. Két hétre ismét a magyar fővárosba jön, s ez alkalommal a budapesti helyőrség fölött szemlélet tart. Június végén, vagy július elején Ischle utazik, s körülbelül 5-6 hetet tölt családjá körében. Ischlből hírszerint Stiriába, Karinthiába és Csehországba megy, ahol az egyes csapatok hadgyakorlatain lesz jelen. Azt beszélük, hogy nagyobb hadgyakorlatokat az idén nem tartanak.

A trónörökös-pár e hó 9-ikén indul Bécsből Boszniába, hol Rudolf trónörökös a csapatokat fogja megszemlélni. Egy napot — e hó 10-ikét — Zágrábban töltik. Stefánia trónörökösnek csak Szerajevóig kíséri ő fenségét, s onnan visszatér. A trónörökös folytatja utját Mosztáron, Rissanon keresztül Dalmáciába. Azt a hírt, hogy a trónörökös-pár e nyáron a román királyi párt is meglátogatja Sinaiban, alaptalannak mondják, mert a trónörökös, mint a gyalogság felügyelőjét, a szolgálati ügyek egész nyáron igénybe veszik.

Az országgyűlés és a delegációk. Az országgyűlés első ülészaka e hó 5-ikén bezárult, másnap azonban megkezdődött az új ülészak, mert még több sürgős elintézni való vár a törvényhozásra. A jun. 6-iki ülésben a képviselőház alelnökeit és tisztviselőit választotta meg. Alelnökök maradtak a régié: gr. Csáky László és gr. Bánffy Béla; háznyargal lett ismét V. Kovács László; a jegyzők közül csak a két ellenzék jegyzői változtak, a kormánypártiak maradtak. A függetlenségi párt jegyzője Madarász József, a mérsékelt ellenzéké Nagy István lett; a kormánypárti jegyzők: Tibád Antal, Dárdai Sándor, Josipovich Géza, Szathmáry György és Beöthy Algonon. — A delegációk ülészaka szombaton, e hó 9-ikén kezdődik Budapesten. Az osztrák delegátusok tanácskozó terme a «Hungária» fogadóban lesz. A király már vasárnap fogadja a delegátusokat.

A «Jó-szív». A miniszterelnöki palotában e hó 5-ikén Tisza Kálmán elnöke alatt ülés volt a Jó-szív állandó egylete választmányának megalakítása tárgyában. Az ülés főtárgyát az állandó Jó-szív egyesületbe való tizenkét választmányi tag választása képezte. Megválasztották a következők: Tisza Kálmán, gróf Csekonic Jánosné, Jálies Ignác, gróf Tisza Lajos, gróf Zichy Ferencz, gróf Apponyi Albert, Ráth Károly, Lukács Antal, Ivánka Imre, Irányi Dániel, Arany László és Darányi Ignác. A «Jó-szív» egyesület alakuló közgyűlése e hó 10-ikén lesz.

A «Jó-szív» sorsjátékának rendezésére a budapesti kiválóbb pénzintézetek egyesültek és a vidéki nagyobb pénzintézetek közreműködését is megnyerték. Ugy tervezik, hogy 750,000 sorsjegyet bocsátanak ki 2 forintjával, a másfél milliónyi összegnek hatvan évi törlesztésével. A begyűlt pénzből fél milliót mindjárt a «Jó-szív» alapja számára adnak. A jövedelemnek egyik fele ugyancsak e célra, másik fele pedig a közreműködő pénzintézetek nyugdíj-alapjának jut. Az első magyar általános biztosító társaság is csatlakozott a vállalathoz.

Jókai Eperjesen. A «Segítség» album szerkesztéséért Jókait, Eperjes város díszpolgáruvá választotta. E kintintést megköszönni és az oklevelet átvenni, Jókai e hó első napján délután Eperjesre érkezett, hol nagy szeretettel fogadták. Lobogókat tűztek ki, a várost földszítették, s a szintén földszített indóházban sokan várták Jókai érkezését.

A vonat mozsarak durrogása, zeneszó és hatalmas éljenzések közt rohogott be. Fuhrmann Andor városi polgármester, emelkedett beszéddel üdvözölte a költőt. Jókai szívből és szívhez szólóan felelt. Régi óhaja teljesül — ugymond — midőn e történeti nevezetességű várost meglátogatta. Vajha az ok, mely ötlet ide vezette, ne lett volna az a szomorú csapás, mely — hála az égnek — immár orvosolva lett. A lelkesedést keltő beszéd után a város négyes fogatára ült s beláthatatlan kocsisor kíséretében, a közönség lelkes éljenjei s tarack-durrogások között, a földszített utcákon keresztül, Péchy Zsigmond alispán lakására hajtott. Este műkedvelő színelőadás volt a sárosmegyei tűzkárosultak javára, s Csengey Gusztáv akadémiai tanártól alkalmi költeményt is szavaltak «Jókaihoz Eperjes» cím alatt. Másnap a város rendkívüli gyűlést tartott, s azon adták át a díszpolgárságról szóló okiratot. Fuhrmann polgármester üdvözölte Jókait, kit küldöttség hívott meg a gyűlésre. A beszédre Jókai így válaszolt:

«Valóban alig találom szavakat azon érzés kifejezésére, mely a történelmi emléki Eperjes láttára elfog, tavaly még romokban heverve, s ma már a hajdanánál nagyobb fényben újra megalkotva, idevált az a gondolat, hogy ez újalkotásnak annak a szerény irodalmi vállalatnak is volt némi része, a melynek intézői közé én is odatartoztam. Maga az a tény is megnyugtató, hogy a magyar irodalom és művészet, mely a század elején, mint vándor koldus járt part-fogót keresni, ma már mint jótékony tényező számítt mindenütt, a hol segyélre van szükség. Ezáltal egyszerre három magyar város kiáltott segélyért, a porig leégve. S utánuk még többen, majd az árvízledöntötte helységek, új osztályos árvái a nyomorban. Ez vállalatunk sikere valóban meglepő volt, még akkor nézve is, a kik azt intézték. De e fényes sikernek érdemföld rím esik a legkisebb osztályrésze. Szerkesztő társaim között is én fíradtam legkevésbé. Az érdem első része azoké a munkatársaké, kik rangra, születésre és szellemi tehetségekre magasan állva, oly munkát segítettek létrehozni, mely mind irodalmi, mind művészi tekintetben méltó, hogy emlékü megöriztessék. Az érdem nagy része illeti a kormányt, a kik e munka kiállításánál és elterjesztésénél a legnagyobb anyagi és erkölcsi támogatásban részesítettek bennünket. Hála-nyal kell emlékeznünk azon vállalatokra és egyes iparosokra is, a kik ingyen és legolcsóbban szolgáltatott anyagszerekkel és munkával járultak e mű kiállításához. De a legfényesebb érdem magáé a hazai közönségé, mely jótékony célú munkánkat a legnagyobb nemzetekhez méltó pártolásban részesíté. S ez a mi örömlünknek legfényesebb része. A humanizmus diadala hazánk népe között. Adja az ég, hogy ne csak hazánkban, de egész földrészünkben győzzön az emberiség eszméje a gyűlöletterjesztő indulatok fölött. En tehát a fölöttébb megítéltelő kitüntetés elfogadom, nem mint jutalmat, de mint lekötendő tartozást, melyet meg kell érdemelni. «Noblesse oblige», «a nemesség kötelez!» Ezek az én nemes leveleim: polgártársaim szeretetének emléke. A meddig napjaim terjednek, iparkodni fogok azokat megérdemelni. Rézszerű, szerkesztőségünk által megbízva, viszont én kérem a tisztelt városi közgyűlést és tanácsot, kegyeskedjék az emlékbökönyv kiadású példányait levéltárában megőriztetni. A bibliai özvegyasszony olajos korsója még nem fogyott ki. Az eddig küldött 23,000 forintotul, újból van szerencsém az Eperjesre jutó osztalékul 3000 forintot a tisztelt Tanácsnak átadni: kérve

annak a tűzkár enyhítésére leendő fordítását. Éljen és viruljon Eperjes, hazánkkal együtt, örökké!» Sokáig tartó riadó éljenzés kísérte Jókai szavait. Fuhrmann polgármester megköszönte az újabb adományt. A gyűlés után Jókai megnézte a város egyes részeit, intézeteit. Délben részt vett a lakomán, melyet tiszteletére rendeztek; majd a cseméthei fürdőbe, az eperjesi jogakadémiai ifjuság majálisára rándult ki. Este tért vissza Eperjesre, s hazatért Budapestre. Az eperjesiek ismét nagy számban gyűltek össze az indóházban, s lelkesül éljenzettel búcsúztak el a költőtől.

A Mátyás király szülőházára illesztendő emlékkő feliratát dr. Hegedűs István kolozsvári tanár készítette, a tábla tervezetét pedig Pákei Lajos mérnök. Felső részét Mátyás király mellképe, az alsót pedig a Hunyadi-czimer fogja díszíteni. A Schlick-gyár önti a táblát bronza és szept. 2-án valószínűleg megtörténhetik már a leleplezés. Az emléktábla szövege ez:

«Ebben a házban született 1443-ban márczius 24-ikén Hunyadi János és Erzsébet fia: Mátyás, Magyarország dicső királya. Kezeletből szülőházát a nagy király örök időkre adó- és tehermentessé tette, emléket II. Rákóczy György e kiváltság megerősítésével megújította. I. Ferenc József 1887 szeptember 28-ikén látogatásával megítélté és emléktáblával megjelöltetésére legyes alapítványt tett. E kegyeletet, ez emléket, e tiszteletet hirdeti ez emléktábla, melyet legnagyobb fia szülőházára a ház tulajdonosa: Kolozsvár városa tétetett 1888 szept. 2-án.»

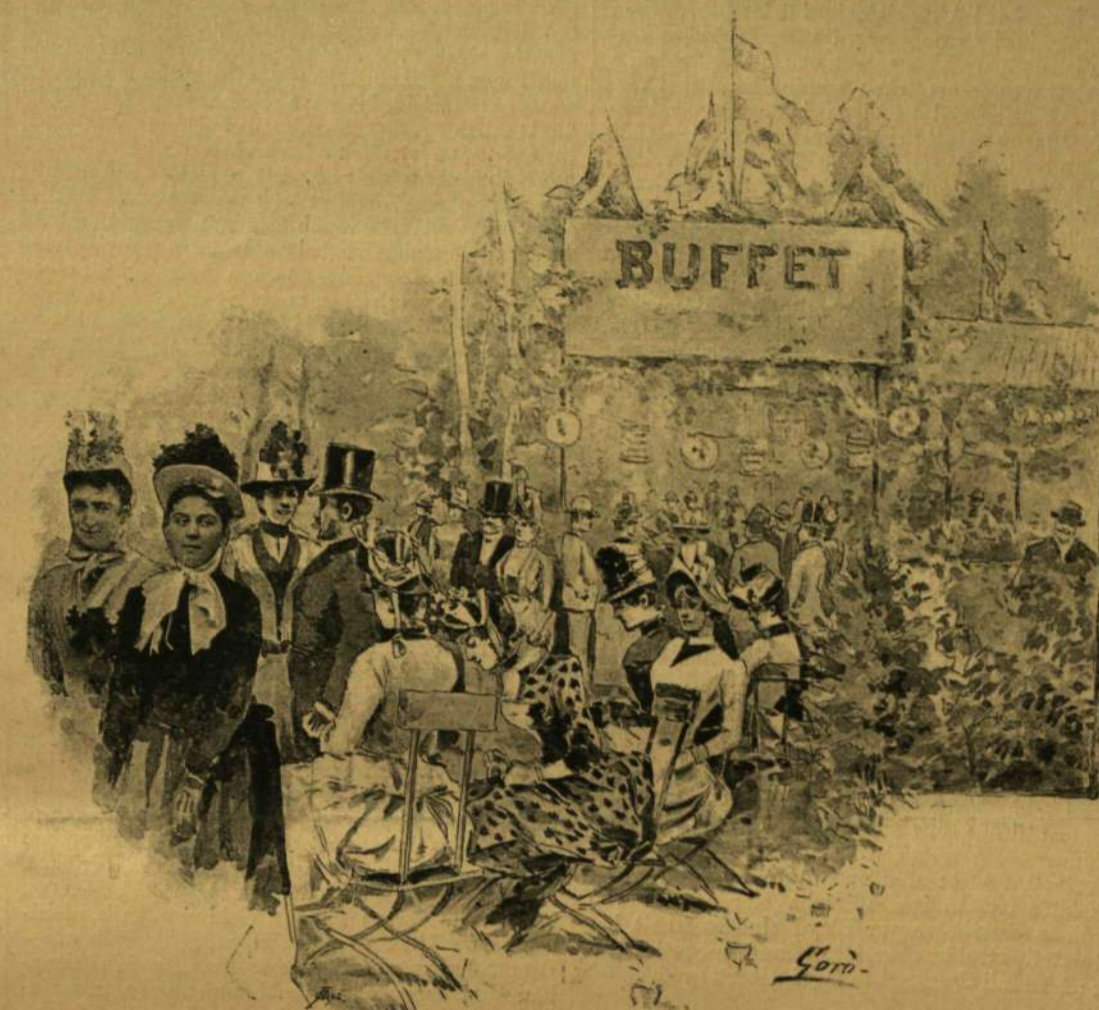
Herman Ottó útja. Herman Ottó jeles természettudósunk az észak-sarki égöv madárvilágának tanulmányozása céljából e hó 5-ikén indult el Norvégia éjszaki részeibe. Herman a természettudományi társulat bizta meg, hogy a madárvilág természetrajzát népszerű modorban megírja s most ehhez a nagy munkához gyűjti az adatokat. Utjában dr. Lendl Adolf műegyetemi magántanár kíséri. Tromsöben, Norvégia legészakibb tengerparti városában lesz főállomásuk s innen teszik meg majd tudományos kirándulásukat az észak-sarki madarak életmódjával való közvetlen megismerkedés céljából.

A kassai székesegyház restaurálásánál az egyik alapkö alá német nyelvű okiratot helyeztek el, késő idők számára. Trefort miniszter erről értesülván, táviratilag intézkedett, hogy az okiratot az állam hivatalos nyelvén szerkesztett okirattal cseréjék föl.

A törvénykezési palota Budapesten. Ismét díszes nagy középülettel gyarapodik a főváros. A törvénykezési palota ez, melynek felépítését már harmadéve elhatározták, de a kivételhez csak most fogtak. Az új palota a Lipótvárosban, közel az ország-házhoz épül. Ott volt a régi vizetértéki telep egy része, melyet nemrégiben lebontottak. Az új palota Hauszmani Alajos tervei szerint, Korb Flóris építész vezetésével emelkedik s impozáns háromemeletes, római stílusú épület lesz. Benne helyezik el a budapesti kir. ügyészséget, az első folyamodású bíróságot, a váltóörvénybírókat, V. ker. járásbírószéket s IV—X. ker. bűntettő járásbírószéket. Ezenkívül bírónéhelyiségei lesznek a vizsgálati foglyok számára. Jelenleg az őri területen az alapozási munkálatok folynak, a jövő hónapban fognak az építések s egy év alatt befejezük, hogy az új palota jövőre már átadható rendeltetésének.

A bécsi daleylet Budapesten. A hírneves bécsi daleylet, mely azért jött le hozzánk, hogy jótékony célra, az árvízárosultak és a mentők társulata javára rendezzen hangversenyeket, meglehet elégedve a szíves, sőt ünnepélyes fogadtatással, melyben egészen benne volt a magyar vendégszeretet. A fővárosi vendégei voltak. Százötvennél többen jöttek el. Szombaton és vasárnap tartották a hangversenyeket, az első a vigadó termében, a második a városi-igétkben, a kiállítási korzón, szabad ég alatt. Mind a két helyen nagy közönség gyűlt össze, s a budapestiek is meggyőződtek, hogy a bécsi daleylet méltó hírnevére, a legkitünőbb férfi kar, melynek éneke egybeolvad, s oly szingedzséggel, erővel, vagy ha kell lágyssággal bir, annyira visszaadja egy-egy dal hangulatát, mintha nem is másfél száz különböző torokból eredt volna, hanem orgonából.

Június 2-án este érkeztek meg. Szobbi vasuton jöttek, s ott már Geröczy Károly budapesti alpolgármester üdvözölte. Aztán gőzhajón folytatták az utazást, a szép vidéki Dunán. Budapesten zájost volt a fogadtatás. A kikötőnél ezernyi ezer sokaság gyűlt össze; s meglepett a budapesti dalőr és a budapesti férfi daleylet is. Először gr. Andrássy Aladár mondott üdvözetet a «Jó-szív» és a mentő-társulat nevében, aztán Ráth Károly főpolgármester a város, dr. Országh Sándor képviselő a budapesti dalőrök

A «JÓ-SZÍV» KORZÓJÁRÓL. — A BUFFET ELŐTT.

nevében. A bécsi daleylet elnöke, Olschbauer lovag (bécsi közgyűző) választott, meghatva a fogadtatás által. A vendégek ezután gyorsan átöltöztek vendéglői szállásukon, és sziettek a redoutba, melynek nagy és kis termét szorongásig megtöltötte a közönség. Élvezet volt hallgatni a szabatosan, érzéssel és hangulatosan előadott dalokat. Ezek közt volt Volkman «Reggeli dala» Tompa Mihály szövegére. A budapesti hölgyek díszes zselézálogot, a «Jó-szív» és mentő-társulat óriási babékoszorúkat nyújtottak át a dalároknak. Elnökük, Olschbauer köszönte meg lelkes szavakkal. A hangversenyt társas lakoma követte. Másnap délelőtt a vendégek különböző csoportokban Budapest megnézni valóit keresték föl; délben pedig valamennyien a Margit-szigetre rándultak, hol lakoma volt, melyen gr. Andrássy Aladár kezdte meg a felköszöntőket, aztán Ráth Károly, Kamermayer polgármesterek, Országh Sándor folytatták és Olschbauer lovag köszönte meg elms beszédben a jó kívánásokat. Alkonyat felé pedig a városiigéti korzón a kiállítási elevelen élet kezdődött. Nagy tömeg lepte el a szép helyet. Az iparszarnok főkapuja előtti lépcsőzet terraszán tartották a bécsiek a hangversenyt, többnyire népies német dalokat mutatván be. A nagy szabad téren is jól hangzott daluk, s mindeniket megtapsolták. A hangverseny után bele vegyültek a sétáló tömegébe, de 9 órakor már búcsúzniok kellett. A legjobb emléket hagyták maguk után s bizonyosan ők is jó emlékekkel távoztak tőlünk. A városiigéti hangverseny jövedelme 4000 frt volt.

Eskütvő. Dürr Ödön, a Franklin-társulat tisztviselője, a mult napokban tartotta eskütvőjét a belvárosi plébánia-templomban Dumtsa Mariska kisasszony-nal, Nemeshygyi Józsefné úrnő fogadtatásával.

A brüsszeli világkiállítás e hó 7-ikén nyílt meg. A magyar osztály igen jól sikerült és izléssel is van rendezve. A magyar kiállítási bizottság tagjai június 5-ikén érkeztek meg, Bernaert miniszterelnök azonban fogadta. Duckert budapesti belga főkonzul mutatta be az egyes tagokat a miniszternek, ki behatóan és hosszabb ideig társalgott velük Magyarország ipari viszonyairól és örömeinek adott kifejezést a szép és gazdag tartalmu magyar kiállítási osztály fölött.

A magyar kiállítási bizottság e hó 6-ikén a magyar bor- és pékpavillonban fényesen sikerült bankettet rendezett, melyben az összes belga miniszterek és az egyes államok kiállítási főbiztosai vettek részt. Az osztrák-magyar követ élénk tetszést fejezt ki az első felköszöntőt Lipót királynak, Bernaert miniszterelnök Ferencz József császár és király. D'Autremont gróf, a kiállítási elnöke, a magyar kiállítási bizottságot, Lederer miniszteri titkár a belga kiállítási bizottságot elítette. A magyar kiállítási bizottságnak mindenfél szerencsét kívántak a sikerült és érdekes kiállításához.

Amerika fölfedezésének jubileuma. Az olasz kormány nagy ünnepélyességgel készül megülni Amerikai fölfedezésének negyven évvel ezelőli évvel. Ez alkalomra össze fogja gyűjteni Kolombus Kristóf összes iratait és államköltségen kiadja. Correnti Cézár elnöke alatt álló nagy bizottság foglalkozik a kiadás előkészítésével.

Afrikaiak az állatkertben. Vasárnap óta az assanti négek mutogatják magokat az állatkertben. Huszonkét férfiből áll a karaván, s mutatványaik testi ügyességüket, erejüket, fegyverforgatási jártaságukat bizonyítják. Izmos alakok, sötét barna arccal; öltözetük fogagtékos. A fejen valami tarka dísz; ez az egyik ruha; a másik pedig teveszörből egy rojtos öv a derékra kötve.

Fél év előtt hagyták el hazájukat, Afrika nyugati partját, hol a harezias törzs pár év előtt az angol csapatoknak is sok bajt okozott. A hazájától elszakadt karaván, egy európai vállalkozó vezetésével először is Hamburgban kötött ki Európában; onnan Passauba mentek, aztán pedig Budapestre jöttek. A legidősebb köztük 55 éves, a legfiatalabb pedig 16 éves. A néger urak, kik először látják a civilizált világot, hönnyelvükön kívül mást nem értenek. A civilizációból az ragadt rájuk, hogy előszeretettel szivaroznak, a jó italokat sem vetik meg s katonás üdvözléshez, baráti köszöntéshoz szoktak. Az afrikai vendégek a szerkesztésüket is meglátogatták, nagy csodulást okozva az utcáikon, noha bérkocsikban ültek.

A bécsi löversenyeken a magyar paripák sok győzelmet és nagy díjakat vittek el. Az osztrák Derby-díj is magyar paripának jutott, s ugyanazok a lovak, melyek e nagy díjért versenyeztek, álltak ki ismét az 5000 forintos allamdíjért, s az eredmény ismétlődött, gróf Apponyi Antal «Rajta-Rajta» lova győzött, s megint gr. Festetich Tasziló «Hungária»-ja következett utána.

—x— Az Adria-biztosító társulat május 30-án tartotta Triestben rendezett évi közgyűlését, melyben az 1887. évi zárszámlákat és a zárszámadási jelentéseket terjesztették elő. Az utóbbiakból a következő adatokat közöljük: Életbiztosítás: Az 1887. évben kötött biztosítások 9,657,496 frt tölke és 33,037 frt járadék-összegre rugtak. — A biztosítási állomány az év végével 45,555,050 frt tölke és 120,803 frt járadék-összegre rugott; gyarapodott e szerint a tőkebiztosítás 3,750,386 frttal, a járadékbiztosítás 28,717 frttal. A díjbevétel 2,082,231 frtot tett, a tavalyit tehát 326, 247 frttal haladta meg. Halál- és életesetre kötött biztosítások után 831,815 frt fizettetett ki, ezenkívül tisztán 223,206 frt rezerváltatott. A díjtartalék 9,043,103 frtot tesz, a tavalyihoz képest emélfolyva 887,887 frtnyi emelkedést mutat fel. Az életbiztosítási osztály, a nyereségyosztalékkal biztosítottakra eső illetmény levonása után, 101,326 frt 46 kr nyereséget mutat fel. — Elemi (tűz, szállítási

A jég-biztosítás.) A tüzbiztosítási tüzlet 1887. évben felette gyakori és nagymérvű tüzesetek következtében jelentékeny veszteséget okozott; ellenben a jégosztály a mondott évben szerény haszonnal végződött. A díjbevétel az elemi biztosítási ágakban 8.015,810 frtra rugott; visszabiztosításokért 3.280,539 frt adatott ki. A károk 5.939,822 forintba kerültek, ebből 2.324,105 forint a visszabiztosításokra hárult. Ezenkívül függő károka tisztán 211,296 forintot kellett rezerválni. A díjtartalék a társulat saját számlájára nézve 1.477,012 frt a tüz- és 10,829 a szállítmányi biztosítási ágban. A jégbiztosítási 450,000 forint különartalék változatlanul maradt. Az idős díjak tárczája 18.606,845 frtra emelkedett. A társulat részéről fennállása óta eszközölt kártérítések kerekében 141 millió forintot tesznek. Az összegre 292,391 frt 8 kr nyereséggel záródik, ebből az alapszabály szerinti javalmazások és további 10,000 frt levonása után, mely összegben a társulat 50 évi fennállása alkalmából a hivatalnokok takaréka és ellátási pénzára részesített — részvényenként 52 frt osztalék határozatát el. A társulat 1887. december végével (a négy milliót tevő részvénytől kivül, melyre 1.600,000 frt készpénz fizetett be) közel 11¹/₂ millió forintnyi tartalékkal bír, s pedig: Tiszta díjtartaléka az életbiztosítási osztálynak: 8.094,463 frt; tiszta díjtartaléka a tüzbiztosítási osztálynak: 1.477,010 frt, tiszta díjtartaléka a szállítmányi osztálynak: 10,829 frt; külön tartaléka a jégbiztosítási osztálynak: 450,000 frt; értékpapírok áringadozásának tartaléka: 70,863 frt; értékpapírok áringadozásának tartaléka: 70,863 frt (ennyire csökkent az értékpapírok december 31-én való alacsony ára következtében, a közben azonban ismét kerek 120,000 frtra emelkedett); külön-nyereség tartaléka az életbiztosítási osztálynak: 250,000 frt; általános nyereség-tartalékalap: 1.063,378 frt. Az igazgatóságba Morpurgo Markó bárót, az osztrák-magyar Lloyd elnökét ismét beváltották; számvizsgálókká ismét megválasztották: Afenduli Györgyöt és Pojai Alberti grófot.

Előfizetési fölhívás.

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése június végével lejárt, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Negyedévre (július—szeptember)

- A Vasárnapi Ujság 2 frt — kr
- A Vasárnapi Ujság a «Világkrónikával» együtt 2 • 50 •
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 3 • •
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «Világkrónikával» együtt 3 • 50 •

Félévre (július—december)

- A Vasárnapi Ujság 4 frt — kr
- A Vasárnapi Ujság a «Világkrónikával» együtt 5 • •
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 • •
- A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «Világkrónikával» együtt 7 • •

A «Politikai Ujdonságok»-hoz «Magyar Gazda» cím alatt két hetenként megjelenő gazdasági lap van csatolva, s ezenfelül rendkívüli mellékletekkel is bővítve a lapnak eddig is hetenként másfél s minden második héten két nagy ívre terjedő tartalma, mely a Politikai Ujdonságokat ez ideig is a legnagyobb és legértelmesebb politikai hetilappá tette. A «Vasárnapi Ujság» újabb «Női munka és divat» című új rovattal s jelentékenyen bővített tartalommal jelen meg. Mind a két lapnak kiegészítőjéül szolgál a «Világkrónika» című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven s számos képpel illusztrálva jelen meg. T. előfizetőink szíveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél czímzárujukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a százküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

HALÁLOZÁSOK.

DEÁK FARKAS haláláról a gyászjelentést testvérei (Deák Lajos tanfelügyelő, Csiki Zsigmondné szül. Deák Ida) sógoromé s nagynénje, id. Csongvay Károlynak adták ki. Az ő körökben, Maros-Vásárhelyt töltötte utolsó évét, betegeskedve és gyöngéd gondolat körül véta. Temetése e hó 6-ikán délelőtt ment végbe, s a kihült hamvakat Nyárad-Andrásfalván, szülei és elhunyt testvérei mellé temették el. Deák Farkas alelnöke volt a «Székely-egyletnek» és elnöke a m.-vásárhelyi «Kemény Zsigmond társaságnak», s a nemzetletle küldöttségéleg fejezte ki a részvétet a gyászoló rokonok előtt, valamint a ref. kollégiumi tanárok, a kir. tábla, a törvénytudók, a megyei tisztikar. Az egyszerű és mégis díszes ravatalon a család koszoruján kívül ott volt még a Hajós János min. tanácsosa, a «Marosvidék» szerkesztőjéé (legrégibb munkatársának) s még számos füzér és koszorú díszlett. A temetésre M.-Vásárhely összes értelmisége megjelent, s ünnepélyes menetben kísérték a koporsót a ref. templomba, hol Molnár Albert ref. lelkész az elköltözöttet megillető emelkedett gyászbeszédet tartott. A templom szorongásig megtelt. Innen féltenekettőkör indult a gyászmenet ki a város határszéleig, kísérve a résztvevők nagy száma által; a honnan tovább csak a családhoz szorosan tartozó tagok követték a koporsót a pár órai távra eső Nyárad-Andrásfalvára. Ott a családi sírboltban helyezték el a boldogultat örök nyugalomra.

SZILÁGYI BÉLA, az ifjabb színész-nemzedék egyik legkiválóbb tagja, meghalt a budai Vaskovics-féle vízfogyintézetben. Jól ismerte a főváros közönsége is, mely a népszínházban szerette meg, hol humorával, alakításával annyi jó kedvet fakasztott s hol a «Mikadó» angol operette czímű szerepét oly kitűnően játszotta. Tüdőbaj vetett véget életének, 31 éves korában. Atyja, idős Szilágyi Béla, egykor a budai népszínház jeles tagja, később vidéki színházgátló, jelenleg pedig pestmegyei tisztviselő. A színészetnek egyik jól fejlett, nagy jövőjű tagja vészett el a fiatal Szilágyi Benjámin. Temetésén a népszínház személyzete is megjelent az igazgatóval és Szász Károly ref. püspök mondott megható gyászbeszédet.

Dr. OSSIKOVSKY JÓZSEF, a kolozsvári egyetem orvos-tanára, az orvosi vegytan hivatott bűvára, meghalt 44 éves korában. A mérgek kikutatására saját módszerei voltak, melyekkel szolgálatot tett a szaktudományoknak. A tudományos irodalom terén is működött, s a tud. akadémia is adott ki tőle értekezéseket. Az orvosi pályát Eperjesen kezdte, s onnan 1873-ban neveztek ki a kolozsvári egyetemhez az élet- és körvegytan tanárává.

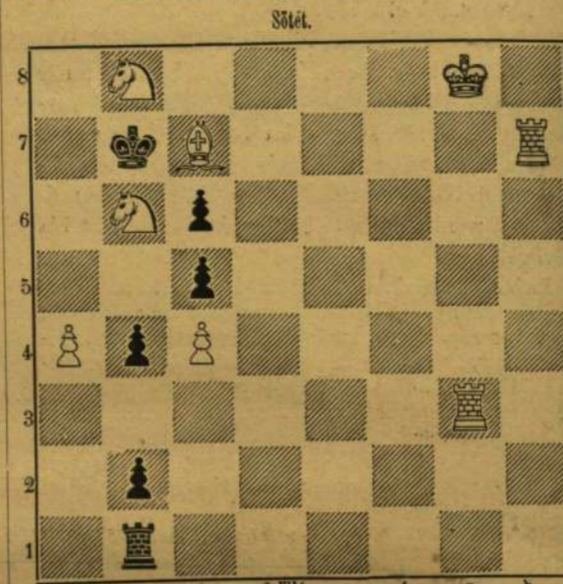
Elhunytak még a közelebbi napok alatt: ROSOS ISTVÁN, Veszprémmegye volt alispánja, egyik legtehtélyesebb és legnépszerűbb férja, 78 éves korában a sári pusztán. — ZMERTICH KÁROLY, földbírtokos, ügyvéd és két ízben volt orsz. képviselő, 74 éves, Csácsón. — BAYER KÁROLY, eleki róm. kath. plébános, élete 51-ik és áldozásága 25-ik évében. — BALINT JÓZSEF, abarai ev. ref. lelkész, a felső-zempléni egyházmegye legidősebb tanácsbírája, a tiszán-inneni egyházkerület kiérdemült főjegyzője, 73 éves, Sárospatakon. — BARCZAY GYULA, jászkesi ref. lelkész, 36 éves, Göbersdorfbán. — CZIRÁK TYDAR, Aradmegye egyik legtehtélyesebb férja, 79 éves, Sepsővárosban. — PETHES JÁNOS, jász-nagykun-Szolnokvármegye főszármvevője, Szolnokon. — HINSCHLER LAJOS, torontálmezei földbírtokos, 54 éves, Budapesten. — Dr. MIHALTIK GYÖZÖ, líptómezei főorvos, a szabadságharcban honvéd-ezredorvos, Liptó-Szentmiklóson. — DUDÁS ENDRE, városi adótitkár, 1848—49-iki honvédhadnagy, 68 éves, Zentán. — THEOMA VINCZE, cs. és királyi nyug. kapitány, 60 éves, Halason. — VESZÉLY PÁL, szegedi polgár, köztörvényhatósági bizottsági tag, 70 éves. — Apádiai GRABOVSKY SZILÁRD, ismert budapesti polgár, 59 éves, Prissnitzhallban, honnan holttestét Budapestre szállították. — MÉSZAROS ALAJOS, széles körökben ismert fővárosi magánzó, 72 éves, Budapesten; ugyanitt: LENGYEL SAMUEL, gyógyszerész, volt honvéd, fényképező, 62 éves korában, hosszas szenvedés után; TOTK KÁROLY, nyug. huszárkapitány, 48 éves; PAZMÁNDY DÉNES, magánzó; HALDEBER JÁNOS, fővárosi polgár, 43 éves. — SZÉLL DEZSŐ, huszárhadnagy, ki gyakorlatok közben leesett lováról, s agyrázkódása halálra lett, Pécsen. — FLECKSTEIN JÁNOS, Albrecht főherceg uradalmának nyug. főhercege, 80 éves, Bezdánban. — KÖSSA JÓZSEF, a «Fonciére» biztosító társaság kolozsvári főügynökének titkára. — BOLOGA JAKAB, udvari tanácsos, ki előleki állásokat viselt különféle román intézeteknél, 70 éves, Nagy-Szebenben. — FREUD ANTAL, Esterházy Antal gr. uradalmának nyug. tisztje, 86 éves, Jánosvárosban. — HOFFMANN FÜLÖP ANTAL, berlini katonai felszerelési czikkék gyáros, ki ötven év előtt mint szegény bádogos legény költözött ki Magyarországból, nagy vagyon gyűjtött, s a berlini magyaroknak sokszor segítségére volt, 72 éves. — BORSÓDI LATKOVICS FERENCZ, Latinovics Gyula Bécs-Bodrog felső járási szolgabírájának édes atya, 81 éves, Baján. — PAULOVITS PÉTER, ferenczsatornai nyug. pénztárnok, 84 éves, Baján.

ÖZV. SZEMRECSÁNTYI ÖDÖNNÉ, szül. báró Berzeviczy Mária, Szemrecsányi Jenő sárosi főispán édes anyja, Budapesten, gyorsan követeve nem régiben elhunyt férjét; nagy család gyászolója; egyik fia Szemrecsányi Jenő, sárosi főispán; többi gyermekei: Pál, egri kanonok, László, kassai kir. közjegyző, Károly, ludoviciumi tanár, Miklós a képzőművészeti egylet titkára, János, Lajos, József és Antal, további leányai. Ghyecz Gézáné, Rakovszky Györgyné és Szimney-Merse Zsózné. — AMBRUS ZOLTÁNNÉ, szül. Tormássy Gizella, egyik derék írónk hitvese, 21 éves, házassága első évében; gyászoló férje mellett három hétéves kis árva maradt, Budapesten; ugyanitt özv. SÁRÁNTYI IMRÉNÉ, szül. Kelcho Erzsébet, Sárkány J. Ferencz, a magyar lovaregylet titkárja anyja, 76 éves. — BISZTRAI ÁBRON LÁSZLÓNÉ, szül. Radakovits

Jolán, néhai Vas Gereben népszerű írónknak leánya, 31 éves korában, Kolozsvárott. — ÖZV. BURJÁN ISTVÁNNA, szül. Horváth Borbála, 63 éves, Pozsonyban. — KOVÁCS BERTA, özv. Kovács Ferencné leánya, Sepső-Szentgyörgyön. — IDŐSB. PALFFY SÁNDORNÉ, szül. Szűcs Rozália, 63 éves, Szegeden.

SAKKJÁTÉK.

1496. számú feladvány. Shinkmann W. A.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1490. sz. feladvány megfejtése.

Weinheimer J.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. g3—g4	Kd3—e4 (a)	1. e4—e3	
2. Vc1—e3	Ke4—d5	2. Vc1—b1 + Kd3—c4 (b)	
3. Vc3—d5	t. sz.	3. Vc3—d5 + Kc4—d4	
4. Hf3—d2—e1 mat.		4. Hf3—e4 mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. Kovács J. — Az Erkel-székteraszgy. nevetben: Exner Kornél. — Turnócson: Németh Péter. — Szempeszen: Fintér János. — A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

München. F. I. Kiadóhivatalunkat értesítették, és e helyen más érdeklődőknek is tudtára adjuk, hogy a müncheni magyar egylet helyiségét «Turkenstrasse Nr. 25. Gasthaus zum Hirschen» házába tette át. A hiányzó számot megküldöttük.

Z. V. Ezek is csinosak, de naivságbán az «Arvácskával» még sem érnek föl; esetleg sor kerülhet rájuk.

Sz. J. Biz' ezek gyöngéske «zengemények», kivált a népdalok egy csoportot sem népiesek. Levelek (tárca-cikk-félek) — hiszen ha jók volnának, mért ne kelletnének? de ezek után azokhoz sem igen bizunk.

S. Kaza. «Esetleg» csakugyan a papirkosárba vándoroltak.

K. R. M. Lehet, hogy «szeszély pillanatának szüleménye», de nem költői szeszély, attól oly távol van, mint Makó Jermuszálemtól!

D. M. Mind oly nehezkesek, alig tud az ember el igazodni rájuk. Kivált «Egy barátomnak» című, melyben annyi össze nem tartozó dolog van összezsúfolva. Az ilyen szétszórtasággal: égvonás, az ilyen képzés: öngyilkolás, legalább is szokatlan. «A tengeri nátsut» központi történetnek oly epocaián megoldása: nagyon kerekett.

Nem közölhetők: Női furfang. — Én se' volnék. — Révész Erzsé. — A betyár és cimborái. — Esti rajz.

HETI NAPTÁR. Junius hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israélita
10.V. 6.3	Margit kir.	6.2	Onufer
11.H.	Barnabásapost.		Barnabás
12.K.	Ekesb. János		Klandina
13.S.	Pád. Antal		Tóbiás
14.C.	N.-Vaz.p.k.e.a.		Elizeus
15.P.	Vir. Mod.-Cres.		Kreszenz
16.S.	Reg. Ferencz		Jasztina
			4 Metro. patr. 7 Sab. Chu.

Noldváltozásai: Első negyed 17-én 8 óra 6 p.k. d. e.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetem-ter 6. szám.)

Henneberg G. Zürichben, selyemgyári raktár (cs. és kir. udv. szállító). Magánzóknak előnyös beszerzési forrás bármely nemű fekete, fehér és színes selyem kelmékre. Minták postafordulattal. Kettős levéltár. Atlasz raktár körülből 8000 darab

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók

JUTALOM-KÖNYVEK

elemi és népiskolák számára.

- Andor Deák. Köszöntő-könyv. Nagy és kis deákok számára. Negyedik kiadás. 20 kr.
- Beniczky Irma. Regélő golyó. Mesék, elbeszélések és költemények gyermekek számára. 80 kr.
- Bezerédy Amália. Flóri könyve, 120 a szöveg közé nyomott képpel. Új népkönyv. 40 kr.
- Flóri könyve, 120 képpel és zenemelléklettel, díszkiadás. Keményen kötve 1 frt 40 kr.
- Bodrogi Alajos. A regélő tulipán. Dalok és mesék, sok szép képpel. Gyermekek számára. Negyedik kiadás. 80 kr.
- Bonyhai Benjámín. Irányadó az iskolában és az életben. Erkölcsei tanulságos könyvecske, vallás különbség nélkül a mindennapi és ismétlő iskolába járó növendékek számára. A négy kiadást «Népiskolai jutalom-könyv» című munkája nyomán, a kor igényeinek alkalmazva 30 kr.
- Borza Nándor. Szaváló-könyv. Elemi iskolai és házi használatra. Ötödik kiadás. 30 kr.
- Büttner Lina. Egy rút kis leány története. Elbeszélés fiatal leányok számára. — Az én édesem (rajz). Kötve 1 frt 80 kr.
- Az állatvilág oszadí. Számos képpel és képes borítékkal 80 kr. Színezett képekkel. Kötve 1 frt 60 kr.
- Csukási Fülöp és Schön József. Kis biblia a zsidó ifjúság számára. Az őshéber eredeti szöveg nyomán. Váson kötésben. 1 frt 40 kr.
- Czuczor Gergely. Mesék. Francia után újra szerkesztve. 60 képpel. Vörös vászonba kötve, aranyvágással 1 frt.
- Sárváry Eöri Andor. A madárvilág, vagyis mulatva oktató olvasmányok a madarakról, fiatalok számára. 80 ábrával. Képes borítékkal 1 frt 50 kr.
- Erdélyi Indali Péter. Képes verses könyv. Ajándékul jó gyermekeknek. Színezett képekkel. Második kiadás. Kötve 1 frt.
- Egészen új szerkesztésű ABC. Díszkiadás színezett képekkel. Negyedik kiadás. Színes borítékkal fűzve 50 kr.
- Göcz József dr. Budapest története. A magyar nép és ifjúság számára. A budapesti (budai) tanító-egylemtől megbízásból. Képekkel díszített kiadás. Fűzve 1 frt.
- Gyórfy Iván. Kis mennyel manna. Katholikus ima- és énekkönyvecske kis fiúk és leánykák számára. Harmadik kiadás. Kötve 25 kr.
- Gyórfy Iván. Mennyel manna. Katholikus ima- és énekkönyv tanuló ifjak számára. Harmadik kiadás. Kötve 50 kr.
- Hoffmann Ferencz. 100 kis történet jó kis gyermekek számára. 8 színezett képpel. Ötödik kiadás. Kötve 1 frt 20 kr.
- 50 kis mese. Jó fiúk és jó leányok számára. 5 színes képpel. Ötödik kiadás. Kötve 80 kr.
- A kis regélő. 50 új kis mese jó kis fiúk és jó leányok számára. Hat színezett képpel. Kötve 80 kr.
- Horkai bácsi. Kis hegedű. Versek, mesék és dalok, jó kis gyermekek számára. 40 kr.
- Karady Ignác. Regék és mesék az ifjúság számára. Sok képpel. Második bővített és igazított kiadás. 1 frt 50 kr.
- Képes családi játékkönyv. Szerkesztette K.-Beniczky Irma. Második bővített kiadás. Számos ábrával. Kötve 2 frt.
- Képes mesék gyermekek számára. II. kiadás. 40 kr.
- Legújabb és legteljesebb magyar köszöntő. Negyedik kiadás. Kötve 50 kr.
- Lukács bácsi. Kis postás. A kis magyarokhoz. Kötve 1 frt.
- Erdélyi kis utazó. Kötve 50 kr.
- Rajka Teréz. Flóri új könyve. Képekkel 80 kr.
- Flóri és Kálmán könyve. Képekkel 80 kr.
- Rudnyánszky Gyula. Gyermekek-színház. Nyolcz eredeti színű leányok és fiúk számára. Kemény kötésben 80 kr.
- Schneider képes átlása. A természettudományi földrajz kézi átlása iskolai és házi használatra. Magyarra fordította Gönczy Pál és Hunfalvy János. Második kiadás. Fűzve 1 frt 50 kr.
- Sporzon Pál és Ébner Sándor. Gazdasági olvasmányok minden rendű gyakorló és tanuló gazdáik számára. Második olcsó kiadás. Fűzve 80 kr.
- Tárkányi Béla. Ifjúság kalauza az örök életre. Katholikus imakönyv énekekkel és szóltárokkal. Egy czimképpel. Vásonba kötve aranyvágással 80 kr.
- Tóth József. A nagyapó elbeszélései. Kötve 1 frt 40 kr.
- Warga Lajosné (Rajka Teréz). Leányok könyve. Fialat leánykák számára. Kemény kötésben 2 frt.
- Zólyomi J. Kis nemzeti lant. Dalok, szavalmányok és hazafias költemények gyűjteménye. Fűzve 40 kr. Kötve 80 kr.

AZ 1844-BEN ALAPITOTT
BUTOR-KERESKEDÉS
BUDAPESTI II. ASZTALOS-EGYLET
BENE PÁL ÉS TÁRSA
V. ker., nádor-utca 14.

ajánlja a n. é. butorvásárló közönségnek dusan felszerelt, szolid asztalos- és kárpitos-butorait, ugymint a legelőnyösebb szalagarniturokat, fogadó termek, ebédlő- és hálószoba-butor a legegyszerűbb és legfinomabb izléses kivitelben, igen olcsó árak mellett. 3599

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára **Szeleki György** cs. k. egyet. könyvtárusnál, Bécsben I., Stefansplatz 6.

ARANY KINCSTÁR
Nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára.

Szerkesztette
BENICZKY IRMA.
Ára fűzve 80 kr. Ára kötve 1 frt.

Tartalom: Az első segélynyújtás testi sérüléseknél és hirtelen bekövetkezett baleseteknél. — Sérülések. Sebesült- és betegszállítás. — Szemszerűlés. — A házi gyógyszerár berendezése. — Kipróbált háziszerek. — Szépitő szerek. — Háztartás. — Baromfi-nyelés. — Kertészet: Virágos- és díszkert. — Szoba-virágok. — Gyümölcsös kert. — Gazdaszat. — Társadalmi szabályok. — Különböző hasznos tudnivaló. — Üdítők. — Arany házi szabályok. — Csalládi élet és boldogság.

BARNA FOGORVOS
Budapest, váci utca 24. szám.
Készít egyes fogakat, fogszorokat és plombokat, jótállás mellett; árak mérsékelték. Kívánatra részletesítésre.

VERA-FORRÁS
Véghelesen. Zólyomgyében
Magyarország kitűnő új savanyúvize, kapható
BRÁZAY KÁLMÁN
nagykereskedőnél és főraktáránál Budapesten, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám alatt és minden nagyobb fűszerkereskedésben valamint a forráskezelőknél: vasut., posta- és távirárá állomás Végheles-Szalata (Zólyomgye).

A véghelesi «VERA»-forrás vizét Dr. Lengyel Béla egyetemi r. tanár és az ásványviz vegyelemző intézet igazgatója elemzte és szénsavas alkalkus vasas savanyúvizek taláta, a mely tisztasága és nagy mennyiségű szénsavas natrium, szénsavas vas és szénsavas mészt tartalma által, a legtehtényesebb orvosok véleménye szerint gyomorbojoknál, túlságos gyomorosz, gyomorégés, gyomorgörög, idült gyomortakár, idült hörg- és gégeghurut, vérszegénység (sápkór) és ebből eredő idegességnél, görvélykór, hólyaghurut, húgyhomok és húgykő stb. bajoknál igen előnyösen használható, valamint üdítő viznek is egyedül, borral vagy cognakkal stb. keverve, kitűnően megfelel, a bort nem festi. A modern elvek szerint berendezett forrás, közvetlenül a trachyt-sziklából fakad és igen bővizű; szerves anyagotól és talajvizetől egészen ment, s a környék lakosai embermelékzet óta mint a leghatásosabb gyógyvizet és üdítő italt élvezik. A töltögetés nem mint más ilyen forrásnál vagy savanyúviz-kutaknál szivattyuzás hanem közvetlen az erős lefolyás által történik. Az üvegek a Siemens-féle gyárból valók, a lehető legjobban vannak dugaszolva és töltögetések a legbiztosabb.

Arak Budapesten a főraktáránál: Egy literes üveggel 19 kr. Fél literes üveggel 14 kr.

Arak Véghelesen csomagolás nélkül: Egy literes üveggel 17 kr. Fél literes üveggel 12 kr.

50 év óta sikerrel használtatik!
Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztatásalásokat eltávolító jótállás mellett a Spitzer-féle szeplő és májfolt elleni arczenőcs és Salvátor-szappan. Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló „Salvátor” gyógyszerárban Eszéken, felsőváros, Dienes J. C-nél kapható. Hatásos előmozdítottatik a Spitzer-féle salakos mosdóviz használata által 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőr tisztatásalásoknál a Milio-arczenőcsöt, 1 üveggel 60 kr. — Kitűnő lyoni rizs por 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr. — 1 tég. Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 dr. Salvátor-szappan 50 kr. Múltán többféle utánzások léteznek, a Spitzer-és Milio-arczenőcs használásánál szappanba saját czéggem be van nyomva és csak ezen czéggemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető valódinak; a Spitzer-kenőcs fődala pedig a Salvátorfej dombori nyomásban van feltüntetve. Raktár Budapesten Török József gyógyszerárban, király-utca 13. Postai megrendelések utánvélet mellett azonnal pontosan elküldetnek.

Hazánk legkedveltebb szénsavdús
SAVANYÚVIZE
A MOHAI FORRÁS
ÁGNES
Ó fensége József főherceg és ó felsége Milán szerb király asztalán rendez italul szolgál. Kitűnő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál. Legjobb asztali és üdítő ital. Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvendő. Évi szállitás 2 millió palack.

Arak: Raktár: 2. kr. és szerb Budapesten: 3. kr. udv. szállító. Ugyanitt kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

